วารสาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๕

- บ้านเล็กในป่าใหญ่ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านห้วยหญ้าไซ
- หญ้าหมัก...อาหารสัตว์ที่ทำได้ทุกฤดูกาล
- ความสำเร็จการพัฒนาพื้นที่สูง "สร้างงาน สร้างอาชีพ คืนความสมดุล"
- บ้านแปกแซม การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณาธิการ

วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี ยังคงเป็นวันที่คนไทยต่างรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยแสดงออกผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการทำบุญ กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน และการจัดบริการประชาชน เป็นต้น วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริฉบับนี้ จึงนำเสนอบทความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมกับยังคงนำเสนอพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในมิติคุณภาพชีวิต อันแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของการทรงงานทั้งมวลของพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา และการส่งเสริมอาชีพ ล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากินของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายอย่างประจักษ์ชัดเจน เริ่มจากภาพปก หญิงชราและทิวทัศน์ ณ บ้านแปกแซม อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินงานสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านแปกแซม และพบกับวิถีชีวิตที่หลากหลายที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในบทความเรื่อง ***บ้านเล็กในป่าใหญ่ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านห้วยหญ้าไซ, ความสำเร็จการพัฒนาพื้นที่สูง “สร้างงาน สร้างอาชีพ คืนความสมดุล”, ศิลปาชีพบ้านพิเทน และบ้านแปกแซม การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง***

สำหรับคอลัมน์สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา นำเสนอข่าวพระราชกรณียกิจ ในช่วงเดือนกันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๖๕ โดยมีการสรุปพระราชดำริในทุกแห่ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องจะได้น้อมนำพิจารณาร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริต่อไป รวมไปถึงข่าวภารกิจติดตามขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริขององคมนตรี ซึ่งแสดงถึงผลลัพธ์จากงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย

นอกจากนั้น บทความเรื่อง***ประโยชน์สุข...อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในมุมมองของนายลลิต ถนอมสิงห์ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร.*** ซึ่งถอดความจากบทบรรยายในหลักสูตรนักบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ รุ่นที่ ๑๐ ที่จะพาผู้อ่านร่วมกันสำรวจนิยามความหมายของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความเป็นมาของสำนักงาน กปร. ภารกิจหน้าที่ และแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ โดยเฉพาะการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ส่งท้ายปี ด้วยเรื่องเล่าจากทีมช่างภาพสำนักงาน กปร. ที่ขอพื้นที่สื่อสารมุมมองและความคิด ผ่านภาพถ่ายสวย ๆ ของโครงการพระราชดำริ สะพานพระราม ๘ ที่สื่อถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์

คณะบรรณาธิการเชื่อว่า วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริในฉบับส่งท้ายปีนี้ จะมีส่วนนำพาให้ผู้อ่านท่องไปในดินแดนของประโยชน์สุข สุขที่เราจะมีส่วนช่วยกันสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น

คณะบรรณาธิการ
วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สารบัญ

- **สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา** ๔
  พระราชกรณียกิจเดือนกันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๖๕
- **ทศมราชา พระเมตตาสู่ประชาราษฎร์** ๑๔
  บ้านเล็กในป่าใหญ่ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านห้วยหญ้าไซ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
- **ตัวอย่างความสำเร็จ** ๑๘
  ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒)
- **ตามรอยพระราชปณิธาน** ๒๓
  ประโยชน์สุข...อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในมุมมองของนายลลิต ถนอมสิงห์ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร.
- **ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ๓๕
  ข่าวเดือนกันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๖๕
- **อันเนื่องมาจากพระราชดำริ**
  - ความสำเร็จการพัฒนาพื้นที่สูง “สร้างงาน สร้างอาชีพ คืนความสมดุล” ๔๓
  - ศิลปาชีพ...สร้างสุขปวงประชา ๔๗
  - หยาดฝน พระเมตตา ๔๙
  - โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวราราม วรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๕๓
- **ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ** ๕๗
  หญ้าหมัก... อาหารสัตว์ทำได้ทุกฤดูกาล
- **สุขพอที่พอเพียง** ๕๙
  บ้านแปกแซม การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- **เรื่องเล่าจากหลังกล้อง** ๖๓
  แสงแรกแห่งปี สวัสดีปีกระต่าย ๒๕๖๖
- **ผลิตภัณฑ์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ๖๔

ทรงพลิกฟื้น สร้างดินให้มีชีวิต

ดิน เป็นทรัพยากรสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากแต่เราใช้ทรัพยากรดินในการประกอบอาชีพอย่างผิดวิธีโดยเฉพาะการใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจึงเกิดสารพิษตกค้าง การย่อยสลายจากสิ่งของเหลือใช้ต่าง ๆ และการเผาทำลายที่ทำให้เกิดมลพิษ เมื่อนานวันเข้าทำให้ดินเสื่อมสภาพลงและนำไปสู่ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินซึ่งต้องมีการจัดการที่เหมาะสม พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงห่วงใยและตระหนักถึงความเดือดร้อนของราษฎร เพราะดินและน้ำเป็นปัจจัยหลักในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนชาวไทย

ทรงเริ่มโครงการจัดและพัฒนาที่ดินเพื่อพลิกผืนดินที่แห้งแล้งขาดความอุดมสมบูรณ์ให้สามารถสร้างพืชพันธุ์ธัญญาหารได้ อาทิ ปัญหาดินทราย ทรงหาวิธีแก้ไข คือการเพิ่มความชุ่มชื้นและเพิ่มอินทรียวัตถุเพื่อให้ทำหน้าที่เสมือนกันชนให้แก่ดิน ส่วนดินบริเวณที่ลาดชันและที่ดอนก็ให้มีการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลาย แบบอย่างความสำเร็จศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัญหาดินที่นี่คือเป็นดินทรายมีแร่ธาตุน้อย สำหรับปัญหาดินดาน ดินแข็ง และดินลูกรัง ก็ให้ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายเพราะเมื่อฝนตกก็ช่วยกักตะกอนดินและสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่ควบคู่ไปกับสร้างอ่างเก็บน้ำ ผลสำเร็จคือ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี อีกความสำเร็จของการแก้ปัญหาดินเปรี้ยว หรือดินพรุ ซึ่งจะพบได้ในพื้นที่ภาคใต้ ทรงใช้วิธีแกล้งดิน โดยการใช้กระบวนการเร่งปฏิกิริยาทางเคมีของดินที่มีแร่กำมะถันหรือสารประกอบไพไรท์ทำให้ดินแห้งและเปียกสลับกัน เมื่อดินแห้งจะสัมผัสอากาศทำให้แร่กำมะถันกลายเป็นออกไซด์ของเหล็กและซัลเฟต เมื่อทำให้ดินเปียก ซัลเฟตจะผสมกับน้ำกลายเป็นกรด เมื่อดินถูกแกล้ง จนกลายเป็นดินเปรี้ยวหรือเป็นกรดจัด จึงหาทางแก้ไขความเป็นกรดโดยวิธีต่าง ๆ ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ได้น้อมนำมาปฏิบัติ ศึกษา ทดลองจนประสบผลสำเร็จสามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดินที่มีปัญหาได้เต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังมีดินเค็ม ที่พบคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทรงแก้ปัญหาโดยใช้ระบบชลประทานในการล้างเกลือที่ตกค้างบริเวณผิวดินเพื่อให้สามารถทำการเกษตรได้

ผลสำเร็จจากการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเป็นที่ประจักษ์ชัดในพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการบริหารจัดการดินอย่างยั่งยืนเพื่อให้ราษฎรสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ดังที่สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันดินโลก (World Soil Day)

อาศิรวาท
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร ๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

จากดอยสูงสุดเหน็บหนาวในแดนเหนือ
จรดชายแดนด้ามขวานไทยไกลตาคน
แต่รอยพระบาทยาตราที่จารึก
ปลายพาสิกเสโทรินรดดินไทย
เป็นเขื่อนฝายเป็นสายน้ำให้ฉ่ำชื่น
เป็นข้าวพันธุ์เป็นพืชผลจนปลาเพื้อ
แต่เหนือนั้นคือรวมหลอมน้อมทุกจิต
ห้าธันวารวมจิตใจไทยทุกชน

ถึงถิ่นเรื้อร้างกันดารอีสานหม่น
ตะวันตกเขาสูงล้นจนเกินไกล
ท่ามไพรพฤกษ์เขาสูงรอนบึงใหญ่
ก็ดั่งได้หยาดพิรุณมาจุนเจือ
พลิกดินฟื้นคืนอุดมสมบูรณ์เหลือ
ที่กูลเกื้อก่อกำลังแก่ผองชน
เป็นหนึ่งเดียวดั่งญาติมิตรทุกทิศหน
เทิดพระเกียรติมหาภูมิพลด้วยภักดี

น้อมรำลึก ในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ผู้ประพันธ์)

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในเขตพื้นที่จังหวัดนครนายก

วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โอกาสนี้ มีพระราชดำรัสกับนายลลิต ถนอมสิงห์ เลขาธิการ กปร. สรุปความว่า *ทรงเห็นชอบให้จัดตั้งโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามที่ สำนักงาน กปร. เสนอ*

สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา

จากนั้น ทรงรับฟังรายงานภาพรวมการดำเนินงานโครงการและทรงปลูกต้นมะม่วงมหาชนก รวมทั้งทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ได้แก่ โครงการ “บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง” โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” โครงการ “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” รวมถึงผลงานจากการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อย ซึ่งใช้ความรู้ที่เรียนมาทางด้านวิศวกรรมและฟิสิกส์ต่อยอดในโครงการ อาทิ โครงการพัฒนาระบบตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ จากกองวิชาฟิสิกส์ การจัดทำต้นแบบของแพลตฟอร์มไอโอที เพื่อปรับปรุงกระบวนการเพาะเลี้ยงไส้เดือนดิน จากกองวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า และโครงการเพาะเห็ดอาหารในโครงการเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จากกองวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีการปลูกผักในภาชนะเหลือใช้ การผลิตปุ๋ยหมักพระราชทาน การขยายพันธุ์เชื้อไตรโคเดอร์มา การผลิตฮอร์โมนบำรุงพืช และนิทรรศการของหน่วยงานราชการที่สนับสนุนโครงการ

ต่อมา ทรงติดตามผลการดำเนินงานการเลี้ยงแพะแบล็คเบงกอล เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ตัว ปัจจุบันมีแพะในโครงการรวม ๑๓ ตัว โอกาสนี้พระราชทานชื่อลูกแพะแบล็คเบงกอล เพศเมีย ชื่อว่า “ไอศกรีม” รวมทั้งทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพันธุ์ปลาพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” เพื่อให้กำลังพลมีแหล่งโปรตีนไว้บริโภคและแปรรูปออกจำหน่าย ในการนี้ มีพระราชดำรัสแก่ทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ความว่า “*...สิ่งที่เราศึกษามาตามทฤษฎีหรือวิชาการที่มีกำหนดไว้ตามหลักสูตร สามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพหรือการทำงานได้ อาทิ ฟิสิกส์ ไฟฟ้า สิ่งแวดล้อมที่เราเรียนกัน นอกจากนั้น ดีที่ทางกองพันทหารราบ มีทหารมาจากทหารเกณฑ์ได้เรียนวิชาต่าง ๆ เมื่อปลดประจำการแล้ว วิชาที่ได้เห็นได้รู้มาในช่วงปฏิบัติหน้าที่ ก็ได้นำไปใช้ที่บ้าน เป็นการเสริมรายได้ ลดรายจ่าย เผยแพร่ความรู้ให้ทางชุมชนและเพื่อนบ้านทั่ว ๆ ไป...*”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในเขตพื้นที่จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**วัดมหาธาตุวชิรมงคล** (วัดบางโทง) บ้านบางโทง ตำบลนาเหนือ อำเภออ่าวลึก ตำบลนาเกลือ จังหวัดกระบี่

จากนั้น เสด็จฯ ไปยัง**มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์** ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทรงรับฟังรายงานความก้าวหน้าการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเทพรัตนราชสุดา ฯ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และทอดพระเนตรการแสดงชุด “คีตาขับขานตำนานเมืองนคร” โอกาสนี้ มีพระราชดำรัสเปิดการประชุม หลังจากนั้นทอดพระเนตรนิทรรศการ อาทิ นิทรรศการ อพ.สธ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นิทรรศการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และนิทรรศการฐานทรัพยากรท้องถิ่น

ต่อมา เสด็จฯ ไปยัง**อาคาร ๒ เรือนรับรองพิเศษฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ** ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีนายลลิต ถนอมสิงห์ เลขาธิการ กปร. นำคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายพระพุทธมงคลนพรัชชัยพัฒนามหาบพิตร เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หรือปางชนะมาร มีความเชื่อว่า เป็นพระพุทธรูปที่มีอานุภาพป้องกันภัยอันตรายทั้งปวง รักษาคุ้มครองผู้สักการบูชาให้มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ประสงค์อันชอบธรรมทุกประการ โดยสำนักงาน กปร. ได้จัดสร้างขึ้นเนื่องในโอกาสครบรอบ ๔๐ ปี ของการสถาปนาก่อตั้งสำนักงาน กปร. เพื่อเป็นที่ระลึกและเป็นการสืบทอดสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทั้งนี้ ได้ประกอบพิธีพุทธาภิเษก เมื่อวันพุธที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๕.๐๙ น. ณ วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก แขวงบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

วันอังคารที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**มหาวิทยาลัยทักษิณ** วิทยาเขตพัทลุง ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เพื่อพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

จากนั้น เสด็จฯ ไปยัง**ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ทรงรับฟังรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน อาทิ สภาพพื้นที่แปลงศึกษาทดลอง วิจัย ผลการดำเนินงาน การรวบรวมพันธุ์บัวในจังหวัดนราธิวาส และพันธุ์บัวที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ รวบรวมไว้ และทอดพระเนตรแปลงอนุรักษ์พันธุกรรมบัว รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การเลี้ยงและผลิตภัณฑ์ผึ้งชันโรง การเพาะเลี้ยงบอนสี การรวบรวมพรรณพืชพื้นเมืองภาคใต้ พืชสมุนไพรและพันธุ์ไม้หายาก แปลงพืชสมุนไพร การปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกพืชไร่ (อ้อยคั้นน้ำ) การปลูกบัวตัดดอกและบัวกินเม็ด การปลูกกระจับในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว

วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)** อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ทรงรับฟังรายงานการดำเนินงานโครงการของผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบปี ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ โอกาสนี้ พระราชทานเกียรติบัตรและเข็มที่ระลึกแก่ผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นจังหวัดชายแดนภาคใต้และพระราชทานเกียรติบัตรแก่นักเรียนโรงเรียนตามโครงการประกวดการทำเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริ ปี ๒๕๖๔ จากนั้น มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเป้าหมายคือประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญงอกงามอย่างมั่นคงและยั่งยืนของชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากนั้น ทอดพระเนตรนิทรรศการผลงานตามแนวพระราชดำริและผลงานสำคัญของ ศอ.บต. ประกอบด้วย ๑) การดำเนินงานสนองพระราชดำริ ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต “ครัวโรงเรียน สู่ครัวบ้าน” ด้านการพัฒนาสุขภาพ และด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค ๒) การพัฒนาเพื่อสนองพระราชดำริ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลืองานทะเบียนราษฎร์แก่คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศมาเลเซีย การพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มโอรัง อัสลี การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การปลูกกาแฟเพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๓) การแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ในการนี้ มีพระราชดำริแก่ พลเรือตรี สมเกียรติ ผลประยูร เลขาธิการ ศอ.บต. สรุปความว่า

- *การมีรถสิริเวชยานและกายอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เก้าอี้สุขใจ รองเท้าสั่งตัด หรือ อื่น ๆ เป็นสิ่งที่ดีที่ช่วยให้เด็กได้รับการฝึกพัฒนาการที่ดีจนสามารถเดินได้เช่นปกติ อยากให้มีกายอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ครบถ้วนเพียงพอกับเด็กที่ขาดแคลนและจำเป็นจะต้องใช้กายอุปกรณ์ในการฝึกพัฒนาการตามสภาพร่างกายที่เหมาะสม*

- *ขอให้ความพยายามค้นหาบุคคลที่ตกหล่นและจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูร่างกายเพื่อให้การช่วยเหลืออย่างเต็มที่ รวมทั้ง พ่อแม่ของเด็ก เพื่อให้การช่วยเหลือด้านอาชีพให้มีเวลาฟื้นฟูและพัฒนาร่างกายของลูกหลานตัวเองได้อย่างต่อเนื่องด้วย*

● *นักเรียนโครงการครัวโรงเรียนสู่ครัวบ้าน เมื่อได้รับโอกาสทางการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยแล้ว ขอให้ช่วยกันสร้างโอกาสการกลับไปทำงานในที่บ้านเพื่อพัฒนาถิ่นฐานบ้านเกิดของตัวเองด้านการเกษตร เป็นกำลังหลักในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป*

ต่อมา เสด็จฯ ไปยัง**กองบังคับการกรมทหารราบที่ ๑๕๒ ค่ายสิรินธร** ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในการนี้ ทรงเป็นประธานในพิธีเนื่องในวันคล้ายวันสถาปนากรมทหารราบที่ ๑๕๒ จากนั้น ประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จฯ ไปยังศูนย์ผ้าบาติก ค่ายสิรินธร ทรงปลูกต้นจำปีสิรินธร จำนวน ๑ ต้น ทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกและทรงลงสีลายผ้าบาติก ต่อมา เสด็จฯ ไปยังสนามฟุตซอลนาควานิช ค่ายสิรินธร ทรงเยี่ยมกองพันราษฎรอาสารักษาหมู่บ้าน (อรบ.) ทอดพระเนตรโครงการทหารพันธุ์ดี โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ครบวงจร โครงการภายในค่ายสิรินธร และกิจกรรมการแสดงของเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่ายสิรินธร ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดที่ระลึก ต่อมา เสด็จฯ ไปยังพื้นที่จัดแสดงผลิตภัณฑ์ OTOP ภายในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เพื่อทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ OTOP

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา** อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส พระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดผลผลิตทางการเกษตร การประกวดและแข่งขันผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ และเจ้าของนกเขาชวาที่ชนะการประชันเสียง รวมทั้งทอดพระเนตรผลผลิตทางการเกษตรที่ชนะการประกวด ผลงานทางวิชาการของส่วนราชการต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพและงานกระจูด และทอดพระเนตรนิทรรศการในงานวันลองกองในงานของดีเมืองนรา ครั้งที่ ๔๕ ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๕ กันยายน ๒๕๖๕

งานของดีเมืองนรา จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๙ และจัดติดต่อกันประจำทุกปี สำหรับปีนี้กำหนดจัดขึ้นเป็นครั้งที่ ๔๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้แสดงผลงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและการเผยแพร่เทคโนโลยี

การเกษตรสมัยใหม่สู่เกษตรกร ให้สามารถพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรได้ รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกร องค์กรเกษตร และวิสาหกิจชุมชน ได้นำผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมาจำหน่ายเชื่อมโยงและเจรจาธุรกิจ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดนราธิวาสอีกด้วย ในการนี้ มีพระราชดำริแก่นายลลิต ถนอมสิงห์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า *"...ขอให้พิจารณาแนวทางการสร้างรายได้เสริมให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ตำบลโคกสะตอ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส..."*

จากนั้น เสด็จฯ ไปยังมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส เพื่อพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

วันอังคารที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปรษณีย์ไทย (บ้านห้วยหมากหล่ำ)** ตำบลทมนางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียน พระราชทานพันธุ์ไม้ผล และเมล็ดพันธุ์ผักแก่ผู้แทนชาวบ้าน โอกาสนี้ ทรงเปิดแพรคลุมป้ายอาคารเรียนพระราชทาน และทรงปลูกต้นขนุนพันธุ์ทองประเสริฐ จากนั้น ทรงรับฟังผลการดำเนินงาน รวมทั้งทรงลงพระนามาภิไธยบนพระฉายาลักษณ์ ในการนี้ มีพระราชดำริแก่พลตำรวจเอก ดร. ปิ่นเฉลียว ประธานกรรมการมูลนิธิโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และนายปวัตร์ นวะมะรัตน เลขาธิการ กปร. สรุปความว่า *ให้พิจารณาสนับสนุนการจัดส่งไปรษณีย์ reBOX เพื่อสนับสนุนกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียนวัฒนธรรมแขวงเวียงจันทน์ (หลัก ๖๗) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*

ต่อมา ทรงรับฟังรายงานผลการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำชำตมขาวพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จากนั้น พระราชทานโล่รางวัลแก่กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบดีเด่นระดับประเทศและทอดพระเนตรผลการดำเนินงานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในเขตพื้นที่จังหวัดนครนายก

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า** จังหวัดนครนายก โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการภายในอาคารอเนกประสงค์ ทรงรับฟังรายงานผลการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี กรมการข้าว รายงานผลการดำเนินงานปี ๒๕๖๕ ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีการลดก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดโลกร้อน และโครงการส่งเสริมการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว กข ๘๗ ในพื้นที่นาแปลงใหญ่ จังหวัดนครนายก กรมชลประทาน รายงานการสนับสนุนการใช้น้ำของจังหวัดนครนายก และในทุกกิจกรรมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนทหารการสัตว์ รวมทั้งพื้นที่เกษตรโดยรอบให้มีน้ำใช้ได้อย่างพอเพียงทั้งปี และกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ารายงานการดำเนินกิจกรรมในชมรมโครงการตามแนวพระราชดำริ มี ๔ กิจกรรมหลัก คือ การทำนาอินทรีย์ การปลูกไผ่กิมซุง การปลูกเห็ดหูหนู และเห็ดแบ่งปันน้ำใจ

ต่อมา ทอดพระเนตรการเกี่ยวข้าว ซึ่งข้าวที่เกี่ยวในครั้งนี้ คือ ข้าวพันธุ์ กข ๘๗ มีลักษณะไวต่อแสง คอรวงยาว มีคุณภาพทางเมล็ดทางกายภาพดี มีอายุเก็บเกี่ยว ๑๑๔ วัน ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๗๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ เหมาะสำหรับปลูกในพื้นที่นาชลประทานภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง

บ้านเล็กในป่าใหญ่ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านห้วยหญ้าไซ

ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

นายพงษ์เพชร อุดแดง
หัวหน้าโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ
บ้านห้วยหญ้าไซ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
มีพระราชปณิธานแน่วแน่ในการประกอบพระราชกรณียกิจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างป่า ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ
เนื่องจากป่าเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ที่ช่วยให้การบริหารจัดการน้ำทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง
สามารถดำเนินการได้ดีขึ้น

ด้วยพระราชปณิธาน และพระราชหฤทัยที่ตั้งมั่นที่ก่อให้เกิดโครงการป่ารักน้ำ แสดงถึงความเอาพระราชหฤทัยใส่ในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่แต่เพียงเท่านั้น ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงยังทรงคำนึงถึงสภาพภูมิสังคมของประเทศไทยผ่านความสมดุลระหว่างคนกับป่าอีกด้วย เนื่องจากประชาชน เป็นผู้ดำรงชีวิตอยู่ใกล้ชิดกับป่ามากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าป่านั้นเป็นเสมือนบ้านหลังที่สอง หากประชาชนเห็นความสำคัญและหันมาช่วยกันดูแลรักษาป่า ก็จะเป็นการพึ่งพาอาศัยกันอย่างยั่งยืน

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชดำริเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ณ บ้านห้วยหญ้าไซ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ทรงมีพระราชประสงค์จะอพยพราษฎรที่มีฐานะยากจน ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง มาจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ในลักษณะ *“บ้านเล็กในป่าใหญ่”* บริเวณพื้นที่ต้นน้ำแม่ตาช้าง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ตาช้าง ส่วนอนุรักษ์ต้นน้ำ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้ (ในขณะนั้น) โดยพระราชทานพระราชดำริให้ **“คน” สามารถอยู่ร่วมกับ “ป่า”** ได้อย่างมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมพิทักษ์รักษาป่าและฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลายให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ เพื่อรักษาความสมดุลระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งภายหลังจากการสำรวจภูมิประเทศและข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ พบว่าพื้นที่ที่จะจัดตั้งหมู่บ้านบริเวณแหล่งต้นน้ำแม่ตาช้าง เป็นที่ทำกินเก่าแก่ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า อยู่ห่างจากบ้านห้วยหญ้าไซไปทางทิศเหนือประมาณ ๑๓ กิโลเมตร อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ลาวฝั่งซ้าย หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ต่อมาในวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๓ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรพื้นที่จัดตั้งหมู่บ้านตามพระราชดำริ เมื่อปี ๒๕๔๒ โดยหัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ตาช้างได้กราบบังคมทูลถวายรายงานข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ป่า ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินรวมพื้นที่ จำนวน ๑๕,๐๐๐ ไร่

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงรับทราบและทอดพระเนตรพื้นที่โดยรอบด้วยความพอพระราชหฤทัย จากนั้น พระราชทานพระราชานุญาตให้ใช้ชื่อ “โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ” ตามที่ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ในขณะนั้น (นายสหัส บุญญาวิวัฒน์) ได้ขอพระราชทานและนำราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่า (อีก้อ) ซึ่งไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง จำนวน ๒๑ ครอบครัว จำนวนประชากร ๙๒ คน จากบ้านร่มฟ้าทอง ตำบลตับเต่า อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เข้ามาอยู่ในโครงการ โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่า จะต้องไม่มีการถางป่าหรือบุกรุกป่าเข้าไปอีก รวมถึงจะต้องช่วยกันสนับสนุนทะนุบำรุงดูแลป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ เป็นการสนองพระราชดำริที่จะให้ **“คน” อยู่ร่วมกับ “ป่า”** ได้อย่างยั่งยืน

ทศมราชา สืบสาน รักษา และต่อยอด

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเสด็จสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ไปยังโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ บ้านห้วยหญ้าไซ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เพื่อทรงติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามแนวพระราชดำริ “คน” อยู่ร่วมกับ “ป่า” ซึ่งได้ช่วยแก้ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าและความยากจนของราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่า ตลอดจนช่วยพัฒนาอาชีพ ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการฟื้นฟูสภาพป่าดิบเขาที่ถูกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น จำนวนรวมกว่า ๓,๕๐๐ ไร่ ขณะเดียวกัน ในด้านของการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการปลูกข้าวนาดำแบบขั้นบันไดให้เกษตรกร จำนวน ๒๑ ครอบครัว พื้นที่ประมาณ ๔๗ ไร่ ติดตามดูแล แก้ไขปัญหา รวบรวมข้อมูล และรายงานผลการดำเนินงาน จัดทำแปลงเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกข้าวนาดำบนที่สูงแบบขั้นบันได ทำให้มีพื้นที่การปลูกข้าวเพิ่มขึ้นจากเดิม ๒๕๐ ไร่ต่อปี เป็น ๔๕๐ ไร่ต่อปี ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อครัวเรือน เป็น ๖๐,๐๐๐ บาทต่อปี ต่อครัวเรือน

ปัจจุบัน โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ บ้านห้วยหญ้าไซ กลายเป็นบ้านที่แสนอบอุ่นของราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ เนื่องจากทุกคนร่วมใจปฏิบัติตามเงื่อนไขคือการช่วยกันฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้กลับคืนมาสมบูรณ์ จากผู้บุกรุกกลายเป็นผู้ดูแล ปลูกจิตสำนึกให้คนอยู่ร่วมกับป่า ช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ราษฎรชาวอาข่าให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ให้แก่ราษฎรทุกครัวเรือน ใช้ป่าเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งรวมยาสมุนไพรให้ชาวบ้านใช้รักษาโรค และเป็นห้องทำงานให้ชาวบ้านได้นำวัตถุดิบจากธรรมชาติไปสร้างงาน อีกทั้งยังมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ

จากวันนั้น จนทุกวันนี้ ความยากลำบากในพื้นที่ได้เลือนหายไป ผืนป่าที่ถูกทำลายกลับฟื้นความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนมีแหล่งกักเก็บน้ำที่อุดมสมบูรณ์ในช่วงหน้าแล้ง ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ราษฎรบ้านเล็กในป่าใหญ่ได้อย่างยั่งยืน

ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒)

นายธนฤทธิ์ รัชตะประกร
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

เป็นระยะเวลาร่วม ๓๐ ปี แล้ว ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ “เจ้ามหาชีวิต” ที่ประชาชนลาวใช้เรียกพระเจ้าแผ่นดินของราชอาณาจักรไทย ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒) เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งไมตรีจิตมิตรภาพฉันพี่น้องและความร่วมมืออันดีระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างทั้ง ๒ แผ่นดินให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

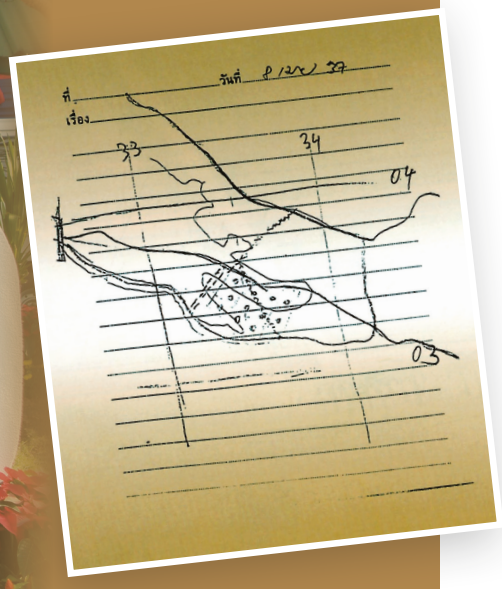

หลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒) เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๗ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ดำเนินการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำเทคโนโลยีด้านการเกษตร ตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งในด้านงานชลประทาน พัฒนาที่ดิน วิชาการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง ไปถ่ายทอดสู่เจ้าหน้าที่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และร่วมมือกับนักวิชาการของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นำไปขยายผลสู่เกษตรกร จนบังเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมจนถึงปัจจุบัน โดยรัฐบาลของ สปป.ลาว ถือว่าโครงการแห่งนี้ เป็นโครงการที่มีความพิเศษ เป็นเนื้อในจิตใจของสองประมุขของทั้งสองแผ่นดิน มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างสายสัมพันธ์และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ในฐานะบ้านใกล้เรือนเคียงที่มีมาตั้งแต่เนิ่นนาน จนเกิดดอกออกผลอย่างงดงาม

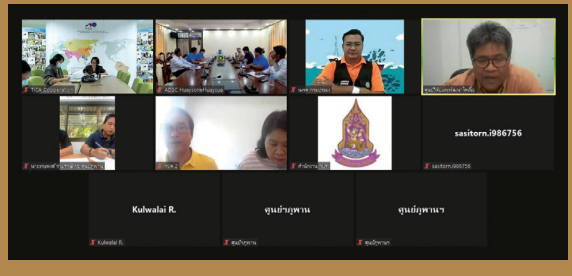

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ที่เกิดขึ้น ในห้วงระยะเวลา ๔ ปี ที่ผ่านมา โลกทั้งโลกได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม สภาพจิตใจ และการดำรงชีวิต และคณะเจ้าหน้าที่ของไทยไม่อาจเดินทางไปปฏิบัติงานที่ สปป.ลาว ตามแผนการดำเนินงานได้ การพัฒนาและการประสานงานในทุก ๆ ด้าน ขาดความต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม คณะเจ้าหน้าที่ของไทยก็มิได้ย่อท้อต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ยังคงเดินหน้าประสานการดำเนินงานทั้งในด้านงบประมาณ วิชาการ โดยให้การสนับสนุนอาหารสัตว์ อาหารปลา ตลอดจนปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร ผ่านการขนส่งระหว่างประเทศ และถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ตลอดจนติดตามผลการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน ผ่านการประชุม Online ทำให้ได้รับทราบถึงปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้น และให้คำแนะนำ พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นตามที่สามารถกระทำได้

หลังจากสถานการณ์โรคระบาดเริ่มคลี่คลาย คณะทำงานฝ่ายไทย ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามแผนการดำเนินงาน โดยเป้าหมายแรกอยู่ที่การมุ่งแก้ไข ปรับปรุง ระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในโครงการ ที่เริ่มชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ประกอบกับการห่างหายจากการเดินทางเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ กินระยะเวลากว่า ๓ ปี โดยสิ่งก่อสร้างที่รับผลกระทบประกอบด้วย อาคารฝึกอบรม อาคารที่พักเกษตรกร โรงเพาะเห็ด ตลอดจนโรงเรือนต่าง ๆ ทั้งนี้ คณะทำงานฝ่ายไทยจะดำเนินการแก้ไขซ่อมแซม ปรับปรุง ให้สามารถใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพและรองรับเกษตรกรชาวลาวที่จะเข้ามาเรียนรู้ และรับการฝึกอบรมตามแผนการดำเนินงานต่อไป

จากการดำเนินงานสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตลอดระยะเวลาเกือบ ๓๐ ปี ที่ผ่านมานั้น แม้ว่าการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวลาวให้ยกระดับมากขึ้น ความสัมพันธ์ของราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น แต่ สำนักงาน กปร. พร้อมด้วยคณะทำงานฝ่ายไทย มีความเห็นว่าควรยกระดับการพัฒนาให้สูงขึ้นไปอีก ดังนั้นจึงได้วางแผนการดำเนินงานโครงการในปี ๒๕๖๖ ดังนี้

๑) การปรับปรุงคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เนื่องด้วยคำสั่งคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยชั้ว (หลัก ๒๒) เมืองนาซายทอง แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ได้จัดทำขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ สำนักงาน กปร. จึงเห็นควรมีการปรับปรุงคำสั่งเพื่อให้การดำเนินงานมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถสนองพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) การวางแผนแม่บทในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยชั้ว ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

เพื่อให้การดำเนินโครงการมีเป้าหมายและกิจกรรมที่ชัดเจน เกิดความยั่งยืน เป็นกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร ตลอดจนยกระดับโครงการให้เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ มีระบบการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรและขยายผลสู่เกษตรกรลาวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาด้านการเกษตรและโลจิสติกส์ของ สปป.ลาว

๓) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรครัวเรือนต้นแบบเมืองนาซายทอง เมืองสังทอง

เป็นโครงการที่ดำเนินงานร่วมกันระหว่าง สำนักงาน กปร. กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ และศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยชั้ว (หลัก ๒๒) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในบริเวณพื้นที่เมืองนาซายทองและเมืองสังทอง เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายมีความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร เพิ่มรายได้จากผลิตภัณฑ์ และทำการคัดเลือกเกษตรกรที่มีศักยภาพ มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และผ่านเกณฑ์ ยกระดับขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้ ปัจจุบันคัดเลือกเกษตรกร ๖๐ ราย ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรด้านการประมงและปศุสัตว์ไปแล้ว เมื่อวันที่ ๑ - ๒ กันยายน ๒๕๖๕ และติดตามผลการฝึกอบรม เมื่อวันที่ ๒๗ - ๒๙ กันยายน ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา และในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จะดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรเกษตรผสมผสาน โดยมีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน ๔๐ ราย

จากแผนการดำเนินงานดังกล่าว สำนักงาน กปร. และคณะทำงานฝ่ายไทยมีความมุ่งหวังที่จะสนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะ สืบสาน รักษา ต่อยอด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งไม่เพียงแต่ในเฉพาะราชอาณาจักรไทย แต่ไม่เว้นแม้ประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ซึ่งไม่ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินไปในที่แห่งใด ด้วยน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาและความห่วงใยในผู้ยากไร้ ก็จะดับทุกข์ สร้างสุข ขจัดความยากไร้แร้นแค้น ให้เกิดความสุข ความอุดมสมบูรณ์ และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน นับเป็นบุญกุศลของประชาชนชาวไทยและชาวลาวอย่างแท้จริง

ประโยชน์สุข... อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในมุมมองของนายลลิต ถนอมสิงห์ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร.

ความสุข เป็นคำสั้น ๆ ที่มีความหมายได้หลากหลายขึ้นกับพื้นฐานและบริบทของแต่ละปัจเจกบุคคล ในที่นี้จะขอกล่าวถึงมุมมองของคำว่า **“ประโยชน์สุข”** ทั้งสองคำล้วนมีความหมายที่ดี และเมื่อนำมาประกอบกันแล้วก็ยิ่งทำให้แต่ละคำมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ความสุขอาจหมายถึงความสนุกเป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจชื่นบาน หรือความสงบอันเกิดจากการได้พักผ่อนเงียบ ๆ แต่อาจจะไม่ได้ก่อเกิดประโยชน์ใด ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ในขณะที่ประโยชน์อาจจะหมายถึงการทำงานลงมือลงแรงจนเกิดผลลัพธ์ผลสัมฤทธิ์ใด ๆ แต่ก็ไม่ได้หมายความมุ่งตรงว่าสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นนั้นจะนำมาซึ่งความสุขได้ ดังนั้น เมื่อคณะบรรณาธิการวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้พิจารณาอย่างลึกซึ้งถึงคำว่า “ประโยชน์สุข” แล้วจึงเห็นว่าเป็นคำที่มีความหมายอย่างมาก **เพราะเป็นการลงมือลงแรงทำสิ่งที่สร้างประโยชน์ไปพร้อม ๆ กับก่อเกิดความสุขขึ้นในจิตใจด้วย และนับเป็นหนึ่งในจุดประสงค์หลักในการมีขึ้นของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ซึ่งในปัจจุบันนับได้กว่า ๕,๑๕๑ โครงการกระจายอยู่ทั่วประเทศและได้สร้างประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างพอเพียงและยั่งยืน

เมื่อครั้ง นายลลิต ถนอมสิงห์ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ กปร. ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. ได้เล่าถึงความเป็นมา นิยามความหมาย วัตถุประสงค์การดำเนินงาน ตลอดจนยกตัวอย่างแนวทางการทำงานและใช้ชีวิตในบทบาทผู้รับสนองงานพระราชดำริ ที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในคราวที่เป็นวิทยากรบรรยายให้แก่ผู้เข้าอบรมหลักสูตรนักบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ รุ่นที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๕ ณ สำนักงาน กปร. คณะบรรณาธิการวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริเห็นว่าคำบรรยายของท่านสอดแทรกความรู้และร้อยเรียงเป็นเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ เป็นรูปธรรม สามารถนำไปเป็นแกนหลักเพื่อปฏิบัติได้จริง จึงหยิบยกเรียบเรียงมาลงในวารสาร เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตการทำงานได้สอดคล้องกับความหมายของประโยชน์สุขอย่างยั่งยืน

ความเป็นมา ความหมายและแนวคิด “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ **“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”** อย่างถ่องแท้นั้น ควรเริ่มจากพื้นฐานสำคัญ คือการเข้าใจถึงนิยาม ความเป็นมา ความแตกต่าง และตัวอย่างของโครงการพระราชดำริในแต่ละประเภท ดังนี้

“โครงการพระราชดำริ” คือแนวคิด วิธีคิด ที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริ **โดยวัตถุประสงค์ของการคิดนั้นเรียบง่าย เป็นสามัญที่สุด คือต้องการให้ประชาชนมีความสุข ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา** ซึ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นเพียงรูปแบบการพัฒนาหนึ่งที่เสริมหนุนโครงการพัฒนาของหน่วยงานราชการหรือภาคเอกชน ประชาสังคม ซึ่งต่างก็มีแนวความคิดและวิธีการในแบบของตนเอง และทุกภาคส่วนก็มีโอกาสที่จะนำเสนอความคิดนั้นเพื่อพัฒนาประเทศ ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” คือการนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาปฏิบัติขับเคลื่อนตามกระบวนการจัดทำโครงการ ถ้าหากไม่มีการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดเป็นโครงการขึ้น จะเป็นเพียงแนวคิดซึ่งเป็นนามธรรม จึงต้องมีหน่วยงานที่รับแนวพระราชดำริไปสนองให้เกิดเป็นรูปธรรม แต่เนื่องจากคนไทยมีลักษณะสังคมของการเอื้อเฟื้อ ปรองดอง และเคารพผู้อาวุโส โดยมีพื้นฐานความคิดมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประกอบกับการอยู่ในระบบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขมานานกว่า ๘๐๐ ปี เพราะฉะนั้นการให้ความเคารพให้เกียรติ เชื่อถือ และศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของเรา ทำให้เรื่องของการขับเคลื่อนแนวพระราชดำรินั้น ต้องพิจารณากันให้ดี นั่นคือเหตุผลว่าทำไมพระองค์จึงทรงแนะนำให้ใช้คำที่มีความชัดเจน กล่าวคือ **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** เพราะหากมาจากพระราชดำริของพระองค์คือเป็นพระราชดำริ หลายคนอาจจะเข้าใจว่าเป็นโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือของสถาบันที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อน ทั้งที่จริง ๆ แล้ว รัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนแนวคิดให้เกิดเป็นรูปธรรม ถ้าคิดว่าเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ก็สามารถนำไปดำเนินการต่อได้ ดังนั้น **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงมีความหมายว่า โครงการ แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยราชการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นผู้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ**

ตัวอย่างเช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริว่า “อยากทดลองนำน้ำบาดาลมาใช้ให้เกิดประโยชน์” ซึ่งเมื่อพิจารณาอย่างรอบด้านว่ามีหน่วยงานที่มีเทคโนโลยี มีความรู้ และมีแนวทางปฏิบัติ สามารถนำแนวพระราชดำรินี้ไปดำเนินการได้จริง จึงเสนอและกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท โดยผ่านสำนักงาน กปร. ในเรื่องการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านน้ำบาดาลให้แก่ประเทศ ประกอบกับรัฐบาลเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ จึงอนุมัติงบประมาณต่อไป ลักษณะเป็นเช่นนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ได้ทรงทำด้วยพระองค์เอง แต่พระองค์มีแนวพระราชดำริเหมือนกับหลาย ๆ คนในแต่ละหน่วยงาน และเช่นเดียวกันกับประชาชนไทยอีก ๖๐ กว่าล้านคน ก็สามารถที่จะเสนอความคิดได้เช่นกัน ถ้ารัฐบาลเห็นว่าเป็นประโยชน์ก็จะนำสิ่งเหล่านั้นไปขับเคลื่อน ไม่จำเป็นต้องจั่วหัวว่าเป็น**โครงการพระราชดำริ ถ้าแนวคิดนั้นเป็นประโยชน์แก่ประชาชน พร้อมทั้งไปตรงกับความพร้อมของหน่วยราชการ ตรงกับเทคโนโลยีซึ่งได้รับการพัฒนามาถึงจุดที่สามารถดำเนินการได้ เมื่อก่อนอาจจะยังทำไม่ได้ เพราะไม่สะดวกเท่าในปัจจุบันซึ่งทำได้ง่ายกว่า เร็วกว่า ถูกกว่า นี่คือวิธีคิดของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

ตามที่ได้เกริ่นมาข้างต้นว่า พระราชดำรินั้นคือแนวคิด แต่การที่จะเป็นโครงการพระราชดำรินั้นต้องมีคนสนองจึงจะเกิดการพัฒนาประเทศหรือการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ถ้าไม่มีคนสนองก็จะเป็นเพียงแค่แนวคิด เพราะฉะนั้นแล้ว โครงการพระราชดำริจึงเป็นโครงการที่เกิดจากแนวคิด โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดริเริ่มต่าง ๆ เริ่มสิ่งใหม่ ๆ เช่น โครงการส่วนพระองค์ที่พระองค์ทรงเริ่มทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยพระองค์เอง ตัวอย่างเช่นที่นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ได้บรรยายในเรื่องของปลานิลจิตรลดา ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นจากการที่พระองค์ได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายปลา **แนวคิดใหม่ ๆ เหล่านี้แหละที่จะนำมาเผยแพร่ให้คนไทยเกิดความรู้และความเข้าใจ ผ่านกระบวนการต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้** หรืออาจจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง เช่น โครงการหลวงที่ต้องการแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นนั้น เริ่มต้นจากการปลูกถั่ว และปัจจุบันก็ยังคงมีการแจกถั่ว โดยใช้แนวคิดที่ไม่ซับซ้อน คิดแค่ว่าเราจะแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร คือถ้าเขาไม่มีกิน ก็ทำให้เขามีกิน แนวคิดในเรื่องของการช่วยเหลือประชาชนนั้น พระองค์มีพระวิริยอุตสาหะที่จะทำให้เห็นภาพประจักษ์ ดังปรากฏเป็น**โครงการตามพระราชประสงค์** ที่คุ้นชื่อ เช่น หุบกะพง ดอนขุนห้วย สันกำแพง เป็นต้น **แต่อย่างไรก็เป็นในเรื่องที่พระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะช่วยเหลือประชาชน จัดสรรที่ดินให้แก่ประชาชนได้สามารถทำกินจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ก็เป็นอีกเรื่อง เพราะยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เข้าร่วมด้วย เช่น หน่วยงานที่สนองพระราชดำริ ความพร้อมของเทคโนโลยี งบประมาณที่จะทำให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์ได้ตามที่ควรจะเป็น ณ เวลานั้น อย่าเอาเวลานี้ไปตัดสินให้มองดู ณ เวลานั้น ถือเป็นสิ่งที่ดีที่สุด แล้วแต่ละอย่างก็ต้องได้รับการพัฒนาต่อไป เรียกว่ามีพลวัตของการพัฒนา**

การเปลี่ยนแปลงนั้นมีอยู่ตลอด ตอนที่เริ่มต้นโครงการเมื่อ ๔๐ ปีที่แล้ว อาจจะดูว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่พอเวลาเปลี่ยนไปสิ่งต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงตาม เมื่อมีผลกระทบเกิดขึ้นกับคนที่ได้รับการจัดสรร เขาก็อาจจะมีวิธีคิดที่แตกต่างกัน เพราะการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่เข้ามานั้นมีอิทธิพลกับตัวเขา ทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการ ถ้าหากเขาไม่ได้คิดบนพื้นฐานของความพอเพียง แต่ไปคิดถึงทุนนิยม สิ่งที่เขาทำก็จะไม่พอเพียง แต่แนวคิดดีเพราะอะไร? เพราะว่าต้องการที่จะช่วยเหลือประชาชน แต่ผลก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของปัจจัยอื่น ๆ ในการดำเนินงาน ตลอดจนความคิดของคนในแต่ละยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะข้าราชการที่เปลี่ยนแปลงทุกเดือน ข้ามปีก็เปลี่ยนแล้ว

“โครงการตามพระราชดำริ” มีขึ้นในช่วงที่ประเทศต้องการเสริมสร้างงานความมั่นคง จึงมีแนวพระราชดำริที่ว่า **“ให้รีบไปทำเลย”** พร้อมทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์บางส่วน เพื่อให้โครงการนั้นเกิดขึ้นได้เร็วที่สุด แต่ก่อนที่จะทำต้องตกลงกันก่อนว่า ต้องทำโครงการแบบนี้ ทำตามแนวคิดนี้ ให้เงินไปทำเลย เหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นในช่วงที่มีปัญหาเรื่องความมั่นคงของชาติ จึงต้องมีการทำโครงการเพื่อความมั่นคง **เพราะเป็นเรื่องของการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตความเป็นอยู่** คือใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่เขาอยู่ สามารถอยู่ในพื้นที่ได้โดยไม่ต้องย้าย เช่น อ่างเก็บน้ำท่ากระบาก จังหวัดสระแก้ว นับเป็นตัวอย่างโครงการตามพระราชดำริ ที่พระราชทานพระราชทรัพย์บางส่วนให้ไปทำโครงการ หลังจากดำเนินการมาสักระยะหนึ่ง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านเห็นว่าโครงการตามพระราชดำริที่ทำนั้นมีประโยชน์ แต่มีทุนทรัพย์ในการทำโครงการมาจากพระราชทรัพย์บางส่วนเท่านั้น จึงคิดว่าควรทำโครงการเหล่านี้ให้ถูกต้อง มีงบประมาณมารองรับ มีแผนบรรจุเข้าในหน่วยงานดำเนินงานที่ชัดเจนในแต่ละปี ต่อเนื่องจากโครงการตามพระราชดำริที่ได้ทำไปแล้วบางส่วน เนื่องจากโครงการเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะก่อเกิดประโยชน์แก่ประชาชน เพราะแนวพระราชดำริที่พระองค์ได้พระราชทานไว้ในสาขาต่าง ๆ มีจำนวนมาก ทำไมถึงไม่ทำให้ถูกต้อง คือ มีงบประมาณดำเนินการ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีองคมนตรีเป็นที่ปรึกษา มีหน่วยงานกำกับดูแล ถ้าหากรัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินงานโครงการตามที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ รับแนวพระราชดำริมาสนอง ก็อนุมัติงบประมาณให้ทำและจัดทำเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน หลักการมีเท่านี้ ส่วนการบริหารอื่น ๆ ก็เหมือนหน่วยงานราชการทั่วไป **พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จึงได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานแนวทางในการดำเนินงานดังกล่าว เพราะทรงให้เรียกโครงการเหล่านี้ว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คืออันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริที่พระองค์ได้พระราชทานแนวทางการพัฒนา ทั้งนี้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีที่มาของโครงการ ๓ ลักษณะ คือ**

๑) พระราชดำริตรง

๒) ประชาชนทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ

๓) หน่วยงานต่าง ๆ พิจารณาและนำเสนอแนวคิดเพื่อให้ทรงรับเป็นโครงการฯ

กรณีที่เป็นฎีกา เมื่อประชาชนขอความช่วยเหลือ ถ้าพระองค์มีพระราชทรัพย์ จะพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ไปดำเนินการผ่านมูลนิธิบ้าง ผ่านโครงการส่วนพระองค์บ้าง แต่ถ้าเป็นฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการของประเทศ รัฐบาลอาจพิจารณารับเรื่องนี้ไปทำต่อ เพราะพระองค์ทรงเห็นว่าน่าจะช่วยประชาชน ทั้งนี้ จะมีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดรอบด้าน เนื่องจากจะมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำอย่างไรให้ทุกฝ่ายยอมรับกันได้ แต่พยายามที่จะประนีประนอมทำให้ดีที่สุด ตามพระราโชบายที่รับสั่งไว้ว่า **จะต้องไม่ไปทะเลาะกับประชาชน** ต้องให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญ อย่าไปทำอะไรที่ทำให้เขาเดือดร้อน ถ้าเขาเดือดร้อนแล้วต้องช่วยเขาให้ได้เท่าเดิมหรือมากกว่า เพราะว่าในยุคสมัยนั้น รัฐบาลไม่ได้กำหนดเป็นนโยบายให้เขาทำ แต่บังเอิญเขาคิดขึ้นมา หรือพระองค์รับสั่ง ก็ต้องชมเชยอธิบดีและปลัดกระทรวงที่เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ แต่รัฐบาลไม่ได้กำหนดก็เลยเสนอโครงการมาผ่านช่องทางนี้ นับเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมงานของรัฐบาลทั้งในปัจจุบันและในช่วงเวลาที่ผ่านมา

เรื่องการตรวจสอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น มีการตรวจสอบอย่างละเอียด **ทุกโครงการต้องถูกตรวจสอบหมด รวมทั้งโครงการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันด้วย** ในช่วงที่ผ่านมาไม่นานนี้ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธาน กปร. ก็มีการสั่งการให้คัดโครงการต่าง ๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่ง ออกมาเป็นพิเศษและตรวจสอบซ้ำอีกครั้งหนึ่ง จากที่เมื่อก่อนก็ตรวจตามปกติในกระบวนการเดียวกันกับโครงการอื่น ๆ ตอนนี้มีความพิเศษคือตรวจสอบซ้ำสอง ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ ตอนนี้สำนักงาน กปร. ได้เร่งดำเนินการประเมินร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สศช. ซึ่งคงใช้เวลาอีกไม่นาน เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี โดยปกติสำนักงาน กปร. ก็ประเมินผลโครงการเป็นประจำ แต่เป็นแบบภาษาวิชาการ อาจจะสื่อสารไปถึงคนส่วนใหญ่ยาก แต่ของ สศช. น่าจะสื่อสารได้เข้าใจง่ายกว่าผลสัมฤทธิ์ของโครงการนั้น ถ้าทำเป็นวิชาการมาก ๆ คงได้แต่เก็บไว้บนหิ้งเพื่อเป็นหลักฐานในการทำ แต่อธิบายยาก ฟังเข้าใจยาก แต่ถ้าพูดถึงผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์หรือสิ่งที่ได้รับจากโครงการ ให้ไปถามชาวบ้านจะดีที่สุด เขาจะตอบคุณได้ว่ามันดีหรือไม่ดี คำตอบจะมาในรูปแบบที่ว่าเขาไม่พูด นั่นเรารู้ได้ว่ามันดี เพราะน้อยครั้งมากที่โครงการพระราชดำริจะถูกพูดถึง ขนาดโซเชียลมีเดียเยอะขนาดนี้ก็ยังถูกพูดถึงน้อย และเขาไม่ได้พูดถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นแต่เขาจะพูดถึงเรื่องอื่น **ถ้าเอานิสัยคนบางคนไปบวกกับการวัดผลสัมฤทธิ์แล้วล่ะก็แปลว่าผลสัมฤทธิ์เลิศ เพราะไม่ค่อยพูดถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากผลสัมฤทธิ์นั้นหรอก บางคนถ้าดีแล้วก็เงียบ ไม่ดีแล้วก็โวย พอมีผู้นำโวยหน่อยก็ช่วยโวยตามทั้ง ๆ ที่ก็ได้ประโยชน์นะ อย่างนี้เป็นต้น** เอาเป็นว่าผมอยากอธิบายให้ฟังว่า **โครงการพระราชดำรินั้นถูกกำหนดขึ้นมาเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมายถึงแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมใด ๆ ของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่เป็นผู้ดำเนินการสนองพระราชดำริ เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการในเรื่องของโครงการพระราชดำริ** อย่าไปคิดว่ามีความแตกต่างหรือพิเศษ จริง ๆ ก็เหมือนกับการทำงานธรรมดาทั่ว ๆ ไป ที่มีทั้งดีและที่ต้องปรับปรุง

ในหลวง ร.๙ ทรงทำอะไร ทำทำไม?

การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบหนึ่ง โดยคิดว่าจะต้องทำอะไรให้ดีขึ้นและต้องทำอย่างไรจะเกิดประโยชน์แก่ใคร หรือประชาชนกลุ่มไหนบ้าง ส่วนความคิดของกลุ่มคนในโครงการก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน วันนี้อาจจะบอกว่าดี แต่เมื่อเวลาผ่านไปคำตอบก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ เพราะฉะนั้น หากจะมองในแง่มุมเดียวว่า การพัฒนาจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผมว่ามันก็ไม่เป็นธรรม ปัจจุบันเราชอบพูดกันว่าเราอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ไม่รู้ แต่เราทุกคนล้วนต้องอยู่ในการเปลี่ยนแปลง นั่นคือเหตุผลว่าทำไมพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ถึงใช้คำว่า **พอเพียง เดินสายกลาง** ก็เพราะพระองค์ทรงทราบดีว่าทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลง วันนี้อาจจะบอกไม่ดี พรุ่งนี้อาจจะบอกว่าดี **แต่ถ้าหากมุ่งทางสายกลางในการทำสิ่งต่าง ๆ แก้ปัญหาต่าง ๆ สามารถปรับสิ่งเหล่านั้นให้อยู่ในสมดุลได้เร็วที่สุด** หรือพยายามทำสิ่งที่ไม่ดี ให้ดีขึ้นมาได้ นั่นก็คือการพัฒนาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง เป็นไปในทิศทางตามกระแสของโลก เพราะเราไม่สามารถบอกได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต การเปลี่ยนแปลงทุกอย่างนั้นสามารถทำให้เกิดปัญหาได้ ซึ่งต้องใช้ความรู้และธรรมะคือความดีที่อยู่ในจิตใจเพื่อแก้ไข แต่ถ้าเป็นทุกข์ต้องใช้ปัญญาและสติ ถึงจะดับสิ่งเหล่านั้นได้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบทำให้เกิดความทุกข์ยากขึ้นได้ อย่างไรก็ตามนิยามของคำว่ายากจนก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและสภาพสังคมด้วยเช่นกัน เมื่อก่อนนี้ความยากจนคือการขาดปัจจัยสี่ ส่วนความยากจนในปัจจุบันนั้นแตกต่างออกไป นัยความหมาย คือความรู้สึกว่าไม่สามารถใช้ชีวิตได้ทัดเทียมกับคนอื่น จึงรู้สึกยากจนกว่าเขา

ในมุมมองของผมคำว่ายากจนของประชาชนนั้นจะหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันของการใช้ชีวิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงงานมากว่า ๗๐ ปี เพื่อที่จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่นั้น มีโอกาสที่จะได้ใช้ชีวิตทัดเทียมกับคนอื่น ไม่ว่าจะเป็น **โครงการพระราชดำริ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการตามพระราชประสงค์ ล้วนเป็นโครงการที่พระองค์ทรงงานเพื่อให้ประชาชนได้มีความเป็นอยู่ที่ทัดเทียมกับคนอื่นในแง่มุมต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่เรื่องความเป็นอยู่ ทรงใช้หลักการเดียวกัน คือ การสร้างโอกาสให้แก่ประชาชน** คำนี้เป็นคำใหญ่และสามารถอธิบายได้หลายอย่าง ว่าโอกาสที่ประชาชนหรือพวกเราจะได้รับ แต่กลับถูกปิดกั้นให้ไม่สามารถเข้าถึง เราและพวกเขานั้นอาจจะถูกฉกฉวยโอกาสที่ประเทศนี้มีให้แก่พวกเขา เราปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศไทยสมบูรณ์มากกว่าหลายประเทศในโลก จะบอกว่าที่สุดก็คงเกินไป แต่ผมว่าก็มีปัจจัยต่าง ๆ ให้คนไทยได้มีโอกาสอย่างทั่วถึง แต่สิ่งเหล่านั้นเราก็บอกว่ามันไม่ทั่วถึง เพราะขาดโอกาสที่จะเข้าถึงสิ่งเหล่านั้นในแง่มุมต่าง ๆ แต่ละความคิดของแต่ละคน พระองค์จะทรงทำอย่างไรให้ประชาชนที่เขาขาดโอกาสที่จะเข้าถึงความเป็นอยู่ ได้เข้าถึงและมีโอกาสที่จะใช้ชีวิตได้ทัดเทียมกัน

โดยปกติแล้วโครงการแต่ละโครงการต้องมีระยะเวลาสิ้นสุด แต่โครงการพระราชดำริสิ้นสุดไม่ได้ เพราะความคิดหรือความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เข้าพระราชหฤทัยถึงความต้องการของประชาชนว่า **เขาต้องการโอกาส** โอกาสในการที่จะเข้าถึงสิ่งที่คิดว่าจะช่วยพัฒนาชีวิตของเขาได้ ตัวอย่างที่ประจักษ์ชัดคือ **โครงการของพระองค์ให้โอกาสประชาชนได้เข้าถึงและสามารถพัฒนาสิ่งเหล่านั้นได้ด้วยตัวเอง** ประชาชนไม่ได้ไปที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อเข้าไปทำตามอย่างเดียว แต่เขาเข้าไปเรียนรู้ เสริมแนวคิดนำกลับมาประยุกต์ และปรับใช้กับอาชีพของเขา สิ่งเหล่านี้เป็นคีเวิร์ดที่แท้จริง คือ **พระองค์ทรงสร้างโอกาสผ่านการเรียนรู้เข้าใจ**

ผมขอแบ่งปันกรณีศึกษาหนึ่ง จ่าสิบเอกดับ หรือลุงดับ เป็นเกษตรกรอยู่ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ลุงเล่าว่า "ปลูกทำมาทุกอย่างก็ไม่สำเร็จ ตั้งแต่ฝ้าย ข้าว สับปะรด มันสำปะหลัง เห็นในหลวงเอาถุงน้ำเกลือมาห้อยต้นมะม่วง มาปลูกหญ้าล้อมต้นมะม่วงก็สงสัย พอผ่านไป ๓ ปี มะม่วงก็ไม่ตาย แรก ๆ ลุงบอกว่าในหลวงทำได้สิ ให้คนรดน้ำ ให้คนทำให้ แต่พอทำแบบนั้น ๘ ปีผ่านไป ต้นมะม่วงโตขึ้นมาบนดินดาน ได้ดอกผลให้เห็น แต่ลุงบอกที่บ้านลุง มะม่วงออกผลใน ๕ ปี ก่อนต้นมะม่วงของในหลวงอีก เพราะลุงเรียนรู้จากสิ่งที่เห็น แล้วนำไปประยุกต์ปรับใช้ในพื้นที่ ต้นมะม่วงที่บ้านลุงออกผลเต็มไปหมด ภายใน ๕ ปี เพราะดินบ้านลุงไม่ใช่ดินดาน" แสดงว่า **แนวคิดหรือวิธีการที่ให้นั้นเป็นเรื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้** ประโยคทิ้งท้ายที่ลุงพูดนั้นดีมาก บอกว่า **"นี่แหละครับคือวิธีการที่ทำให้คนแถวนี้อยู่รอด"** นี่เป็นคำพูดจากเกษตรกรซึ่งเข้าใจในสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มอบให้แก่เขา คือมอบโอกาสให้เขาได้คิดได้ทำ ผมว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจ **อย่าคิดว่าโครงการพระราชดำริคือหน้าที่ที่คุณจะต้องสนอง แต่สิ่งที่คุณจะต้องทำก็คือประโยชน์สุขของประชาชน** เพราะคุณคือราชการ คุณรับงานของพระองค์ไปทำแล้ว ต้องทำให้ดี

การน้อมนำพระปฐมบรมราชโองการ **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** มาปรับใช้กับการทำงานสนองพระราชดำริ มีหลักสำคัญอยู่ที่คำว่า "ครอง" ไม่ใช่ "ปกครอง" **ครองกับปกครองต่างกันตรงไหน? ปกครอง** คือกฎกติกา ต้องมีกฎหมาย มีกติกา แต่ถ้า**ครอง** เช่น ครองรัก ครองเรือน ครองจีวร คือทำกันด้วยใจ อยากจะทำก็ทำ ไม่อยากทำก็ไม่ต้องทำ เมื่อมีหลักการแล้ว ก็ต้องมีวิธีการ ทำอย่างไร "ทำโดยธรรม" **นั่นคือ ธรรมมะ ๒ นัย** นัยแรกคือ**ธรรมะ**ที่อยู่ในใจของทุกคน คิดดีก็ทำดี ไม่ว่าศาสนาใดล้วนมีธรรมะอยู่ในหลักการ และอีกนัยหนึ่งที่สำคัญคือ**ธรรมชาติ**เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ทรัพยากรที่เรามี ประเทศไทยมีความสมบูรณ์พอที่จะสามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาพัฒนาความเป็นอยู่ของพวกเราได้ แล้วพระองค์ทรงกำหนดเป้าหมายว่า **สิ่งที่จะทำนั้นก็เพื่อประโยชน์สุขของคนที่อยู่ในผืนแผ่นดินนี้** ไม่ใช่เพียงแค่ประโยชน์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ทำแล้วจะต้องได้ประโยชน์แก่คนส่วนรวม

ในหลวงทรงทำทำไม? คำตอบ คือ พระองค์มีหน้าที่ที่จะครองแผ่นดินนี้ เราก็มีหน้าที่ที่จะรับราชการดำเนินการดูแลทุกข์สุขของประชาชน มุ่งหาวิธีการที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่าง

แนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาคน ถ้ามองโครงการพระราชดำริจะเข้าใจว่าแนวคิดของการพัฒนาคือ การพัฒนาคนเป็นหลัก เพื่อให้เขาได้พัฒนาความคิดและนำความคิดเหล่านั้นไปพัฒนาชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การสนองโครงการพระราชดำรินั้น ไม่เพียงแต่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนในแบบของวัตถุ เหมือนการเอาเงินไปให้ขอทาน เขาก็ดีใจและเอาเงินไปซื้ออาหาร เงินก็หมด พอเงินหมด วันรุ่งขึ้นเขาก็ไปนั่งขอทานใหม่ ฉันใดก็ฉันนั้น แนวคิดการพัฒนาจึงไม่ใช่การพัฒนาในแบบวัตถุ แต่เป็นการพัฒนาวิธีคิด วิธีปฏิบัติ เหมือนลุงดับที่ได้เห็น เข้าใจ นำไปปรับใช้ทำตาม

ส่วนการพัฒนาตามเป้าหมายที่ข้าราชการถูกตั้งไว้นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะเราอยู่ในระบบการปกครอง จึงต้องทำไปตามหลักการ ขั้นตอน วิธีการ คำสั่ง แต่ถ้าทำงานโครงการพระราชดำริ ต้องทำในเรื่องของคำว่า “ครอง” เพราะฉะนั้นการขับเคลื่อนงานของโครงการพระราชดำริ เป็นการขับเคลื่อนตามความประสงค์ ถ้าอยากทำก็ทำ ไม่อยากทำก็ไม่ต้องทำ เพราะตอนนี้ บางคนอาจไม่เห็นถึงความสำคัญ คนรุ่นพ่อรุ่นแม่เขาอาจจะเห็นความสำคัญ อยากทำแต่ไม่มีทุน ขาดงบประมาณ ขาดความพร้อม แต่พอตอนนี้มันพร้อมแล้ว รุ่นลูกไม่อยากทำ

การบริหารโครงการพระราชดำรินั้น ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลปะในการบริหาร เพราะเราเป็นข้าราชการ คุ้นเคยกับการขับเคลื่อนโดยหลักการของการปกครอง ต้องใช้กฎหมาย ต้องใช้กติกา จึงลืมมองในเรื่องศิลปะของการขับเคลื่อน ถ้าเป็นนโยบายที่ถูกสั่งมาก็ต้องทำตามหลักการโดยไม่รู้รายละเอียด และไม่ตระหนักว่าสิ่งที่ได้ให้ไปนั้นประชาชนต้องการหรือเปล่า นี่เป็นสิ่งที่อยากฝากไว้ ถ้าจะทำตามหลักการปกติก็ไม่มีปัญหา แต่ในการทำโครงการพระราชดำรินั้น จะเน้นทั้งสองอย่างคือศาสตร์และศิลป์ควบคู่กัน

แนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินั้น พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รับสั่งมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ จนปัจจุบันยังคงไว้ในรูปแบบแนวคิดที่ว่า **โครงการหรือพื้นฐานของการพัฒนานั้นจะเน้นในเรื่องของพื้นฐานความพอมี พอกิน และพอใช้** เพราะหากไม่มีพื้นฐานเหล่านี้ก็จะคิดอยากได้ในสิ่งที่ไม่มี แล้ววิธีการที่จะได้มาก็คือการกู้หนี้ยืมสินหรือกระทำวิธีการใดที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ แต่ถ้าคนทำไปเพราะไม่มีโอกาสที่จะพอมีพอกิน ยังสามารถใช้แนวคิดพื้นฐานการพัฒนาของพระองค์เป็นหลัก ก่อร่างสร้างตัวจากรากฐานที่มีก็จะสามารถพัฒนาขึ้นไปสู่แนวทางที่ต้องการได้

แนวคิด คือ พื้นฐาน ควรคิดให้ดีว่าจะสร้างอะไรให้แก่พื้นฐานบ้าง แนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รับสั่งตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ นั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในพระทัยตลอดว่า **การที่จะสร้างพื้นฐานให้แก่คน ในเรื่องของกระบวนการการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลง หรือการอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงนั้นจะทำอย่างไร?** มีอยู่สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจว่า เราจะนำวิธีคิดต่าง ๆ ออกไปสู่ประชาชนได้อย่างไรบ้าง ในที่นี้บางคนมาจากกรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ และกรมต่าง ๆ ซึ่งแต่ละกรมก็มีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ต่างก็เอาธงไปปักแล้วพยายามให้ประชาชนเข้าใจในสิ่งเหล่านั้น แต่แนวพระราชดำริของการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร กลับไม่ได้คิดอย่างนั้น พระองค์ทรงสร้างความเข้าใจ ทำให้คนได้เข้าใจตนเองว่าต้องทำอะไรบ้าง เมื่อเขาคิดได้และลงมือทำ ก็จะเกิดพลังในการขับเคลื่อนซึ่งลุกโชนจากตัวของเขาเอง

ในหลวงทรงทำอย่างไร?

ในสังคมนั้นคนเราต่างมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน แล้วโครงการพระราชดำรินั้น พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงทำอะไร? **พระองค์ทรงทำราชการ** ไม่ใช่รับราชการเหมือนพวกเรา เพราะฉะนั้นสิ่งที่พระองค์ทรงทำนั้น ทรงทำตามหน้าที่ของพระองค์ แล้วหน้าที่ของพระองค์คืออะไร ทรงทำอย่างไรบ้าง ล้วนเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจ ดังตัวอย่างที่น่าสนใจต่อไปนี้

จากภาพอ่างเก็บน้ำด้านล่าง หลายคนคงคิดว่าพระองค์ทรงสร้างแหล่งน้ำธรรมดา แต่จริง ๆ แล้วทรง **ทำเขื่อนเพื่อปิดปากถ้ำหินปูน** แนวพระราชดำรินี้พระองค์รับสั่งไว้ตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙ เสด็จพระราชดำเนินด้วยพระองค์เองไปเข้าถ้ำประมาณสองครั้ง แล้วก็รับสั่งกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า **ลองทดลองทำปิดปากถ้ำหินปูน** แต่ก็ไม่มีใครสนอง ดังนั้นไม่ใช่ขึ้นชื่อว่าเป็นโครงการพระราชดำริแล้วทุกคนจะต้องทำ เช่นโครงการนี้ที่ไม่มีใครทำตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ เขาคิดว่าพระองค์ให้ทำปิดปากถ้ำแล้วต่อท่อส่งน้ำไป จึงไม่รู้ว่าจะทำไปทำไม เพราะหินปูนนั้นมีรูพรุน หากทำแล้วน้ำก็จะรั่ว ส่งน้ำไม่ได้ เก็บน้ำไม่ได้ เขาจึงไปทำบ่อเล็ก ๆ ไว้ข้างนอกเต็มไปหมด นึกว่าพระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะให้ทำบ่อน้ำกระจายไปทั่ว ๆ **เพราะตอนปี ๒๕๑๙ ไม่มีใครทำเทคโนโลยีนี้ทำเขื่อนปิดปากถ้ำหินปูนที่รั่วและเก็บน้ำไม่ได้**

จนระยะเวลาล่วงเลยมาถึงงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ในปี ๒๕๔๕ หน่วยงานที่จัดงานเห็นว่าพระองค์สนพระราชหฤทัยในเรื่องนี้ จึงไปเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาเสนอผลงานในเรื่อง**อ่างเก็บน้ำใต้ดิน** พระองค์ตรัสกับผู้เชี่ยวชาญที่มาว่า **“คนไทยพูดไม่เชื่อ ต้องให้ต่างชาติมาพูดให้ฟัง ถึงจะเชื่อ”** ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ยืนอยู่ตรงนั้นด้วยก็ตกใจ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาใกล้ ๆ และตรัสว่า **“อย่าตกใจ อย่าตกใจ ฉันโดนแล้วในรถ”** ทุกคนก็งงและไม่ทราบว่าเกิดเรื่องอะไร พอกลับมาถึง ดร.สุเมธฯ จึงบอกให้ผมไปดูที่เชียงดาวแล้วมาเล่าให้ฟัง ผมก็ไปหาข้อมูล ไปถามพิกัดมาว่าอยู่ตรงไหน แต่ก็หาไม่เจอ พระราชดำริประมาณปี ๒๕๒๐ มีรับสั่งให้ทำอ่างเก็บน้ำ ซึ่งกรมชลประทานรับสนองหมดแล้ว ทำไป ๑๐ ตัว ที่ปีกโค้งเชียงดาว แต่นั่นไม่ใช่ที่พระองค์รับสั่ง ไม่ใช่อ่างเก็บน้ำใต้ดิน ผมไม่รู้จะทำอย่างไร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ต้องไปกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่าได้สั่งงานกันแค่นี้เพราะอะไรหรือ? **สรุปเพราะมันคือแนวคิด พระองค์รับสั่งเป็นแนวพระราชดำริว่ามันดี คุณก็ไปคิดสร้างสรรค์ต่อว่าจะทำอย่างไรเพื่อสนองแนวพระราชดำรินี้ให้ดี** เป็นหน้าที่คุณซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ถ้าคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดี น่าจะทำ

การสนองพระราชดำริในเรื่องอ่างเก็บน้ำใต้ดินนั้น กรมชลประทานบอกว่า เขาไม่ขอขึ้นทะเบียนเป็นทรัพย์สินของกรมชลประทาน เพราะมันรั่ว จะทำก็ทำไป เงินก็ขออนุญาตที่จะไม่ใช้เงินหลวง ต้องใช้เงินพระราชทาน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาทของมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อไปทำ **การทำโครงการพระราชดำรินี่ยากนะครับ เพราะความคิดซึ่งคนเขาไม่คิดตามพระองค์** แล้วโครงการพระราชดำริที่จะต้องไปทำก็มีแบบนี้ แบบที่ไม่มีใครอยากจะทำให้ก็มี ทำไมถึงไม่มีใครพูด จะพูดแต่เพียงว่าพอทำออกมาแล้วไม่ดีก็มานั่งบ่นกัน ส่วนที่เป็นประโยชน์พอจะคุยต่อก็ไม่มีใครพูด คนออกแบบเขาออกแบบทำนบดินสูงประมาณ ๒๕ เมตร แต่พระองค์มีพระราชประสงค์เอาครึ่งเดียว เหลือสูง ๑๒.๕ เมตร ทำไมต้อง ๑๒.๕ เมตร ทีมงานเราก็ไม่เข้าใจ แต่ก็ทำกันไป ทำเสร็จแล้ว ต้องรีบกราบทูลเชิญสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ มาทอดพระเนตร แล้วฉายพระรูปไปถวาย เพราะว่าถ้าช้ากว่านั้นอาทิตย์เดียวจะไม่เหลือน้ำ มันรั่วสมใจ ก็พยายามหาทางแก้ปัญหากันอยู่นาน

ต่อมา เหมือนสวรรค์มาโปรด มีจดหมายจากสำนักราชเลขาธิการแจ้งมาว่า พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รับสั่ง ดร.สุเมธฯ กับ ดร.รอยล จิตรดอน เข้าเฝ้าฯ แล้วจะมีบันทึกมาทุกครั้ง บันทึกข้อหนึ่งเขียนว่า **การทำอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กต่อไปจะทำยากลำบาก ให้ทำอย่างเชียงดาว ไปศึกษาดู** แสดงว่าพระองค์ทรงพอพระราชหฤทัย แล้วแถมให้ทำเพิ่มอีก แต่ให้ไปศึกษาก่อนจึงค่อยทำเพิ่ม งงไหม? พออ่านอย่างนี้เราก็เข้าใจแล้วว่ามันเป็นประโยชน์ ดร.สุเมธฯ ก็สั่งออกมาให้เอาไปทำเพิ่ม เราก็งงว่าจะไปทำอะไร หาคนที่จะยอมทำยังยากโข แล้วจะไปทำที่ไหน ผู้รับผิดชอบก็บอกว่าไปหารูมาสิ ผมต้องไปหารูเองได้มาอีกรูที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อได้รับออเดอร์มาก็ต้องทำ ทำเสร็จก็ยังงงอยู่ แต่พระองค์มีพระราชประสงค์ให้ศึกษา จึงไปถามกรมชลประทานว่า ศึกษาหน่อยได้ไหม เขาก็บอกว่าให้มหาวิทยาลัยศึกษาน่าจะดีกว่า มีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถ้ำเชียงดาวอยู่จังหวัดเชียงใหม่ งั้นเอามหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้วกัน เขาก็ส่งอาจารย์ ดร.ปุ่น เที่ยงบูรณธรรม มาคุยด้วย อาจารย์ก็คุยให้ฟังว่า “ผมอุดไปแล้วตลอด ๓ ปี รั่วตั้งแต่ปีแรกที่ทำ ผมอุดทุกปีแต่มันก็ยังรั่ว ใช้ทุกเทคโนโลยีแล้วมันก็ยังรั่วครับ” ผมจึงคิดว่าให้จุฬาฯ ลองทำก็ได้ จนเวลาผ่านไปปลายเดือน ดร.ปุ่น ได้โทรศัพท์มาหา **“คุณลลิตครับ คณบดีขอพบเพื่อถามว่ามหาวิทยาลัยขออนุญาตทำวิจัยได้ไหม เพราะมีประโยชน์มาก อาจจะเป็นต้นแบบของการพัฒนาน้ำผิวดินในเขตภาคเหนือทั้งระบบ”** ฟังดูยิ่งใหญ่ ผมจึงบอกอาจารย์ว่า พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงทราบประโยชน์ตรงนี้แล้ว แต่ผมอยากรู้ว่าอาจารย์รู้ได้อย่างไร เขาบอกว่า ผมอีเมลถามเพื่อน เขาก็หัวเราะ บอกว่าใครจะไปบ้าทำปิดปากถ้ำ มันก็รั่วอยู่แล้ว แต่ว่ามีอยู่คนหนึ่งครับ ที่ถามผมว่าใครเป็นคนคิด ผมก็ตอบไปว่า **“My King”** เขาก็ตอบขึ้นมาเลยว่า **“Genius”** เท่านั้นแหละนึกถึงคำพูดที่พระองค์รับสั่งว่า **“คนไทยพูดไม่เชื่อ ต้องให้ต่างชาติมาพูดให้ฟัง ถึงจะเชื่อ”** Genius คำเดียวฉลาดทั้งประเทศไทย พระองค์รับสั่งตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ ก็ไม่ทำมาทำเสร็จปี ๒๕๔๗ ทำให้ดู ๓ ปี ถึงประมาณปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ ยังจะว่าพระองค์ แล้วพอเขาคิดได้ จึงไปถามชาวบ้านที่อยู่ข้างหน้าถ้ำเชียงดาว ชาวบ้านบอกว่า **“ตั้งแต่พ่อหลวงมาทำโครงการ บ้านที่มีบ่อน้ำตื้นอยู่ข้างหน้าน้ำไม่แห้งเลย”** แต่ก็ขึ้นกับสภาพของฝนนะ ฝนมากก็มีน้ำมาก ถ้าฝนน้อยก็มีน้ำน้อย แต่ระยะเวลาที่น้ำอยู่ในดินจะนานขึ้น จากเมื่อก่อนพอเข้าเดือนเมษายน น้ำบ่อหน้าบ้าน

ก็แห้งหมดแล้ว แต่มันก็จะมีน้ำอีกสักช่วงต่อไปได้หากมีฝนตก ถ้ามีฝนเขาก็มีน้ำใช้ เดือนเมษายน - พฤษภาคม ยาวไปจนหมดฤดู แต่ถ้าน้ำน้อยก็จะไม่มี เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ว่าอ่างเก็บน้ำที่ไหนก็เป็นแบบนี้ ร้านค้าร้านกาแฟของโครงการหลวงที่อยู่ด้านหน้าถึงกับเปลี่ยนที่ตั้งร้านโครงการหลวง จากเดิมที่อยู่บนดินไปตั้งอยู่ในน้ำ เพราะบ่อมีน้ำปริ่มทั้งปีจึงดูสวย

นี่แหละครับคือสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร **ทรงทำ พระองค์สร้างต้นแบบทางการเรียนรู้** สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้าน แต่ต้องผ่านกระบวนการหลายอย่าง ทั้งความอดทน ผ่านหลายสิ่งหลายอย่างทั้งที่มันดี **เพราะฉะนั้น เรารับราชการ เราต้องรับสิ่งเหล่านี้ไปทำ เพื่อประโยชน์ของประชาชน** เรารับสิ่งเหล่านี้ได้หรือเปล่า หรือจะยึดถือโดยอ้างว่าเป็นระเบียบ ยึดถือโดยอ้างว่าเป็นกฎหมาย แล้วก็ไม่ทำ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าถ้าเราทำมันจะเป็นประโยชน์กับตัวเราและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

โครงการหรือต้นแบบแห่งการเรียนรู้ที่พระองค์ทรงสร้างไว้ ๕,๑๕๑ เรื่อง **เราอย่าไปคิดว่าเป็นโครงการ แต่ให้คิดว่านั่นคือแหล่งรวบรวมความรู้** เพราะประชาชนที่ได้รับอานิสงส์จากการทำโครงการนั้น ก็ได้รับความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่ามัวแต่ไปคิดทางตรงอย่างเดียวว่าทำเสร็จแล้วจะต้องได้รับประโยชน์ พระองค์มีสายพระเนตรกว้างไกลมากกว่านั้น ทำเสร็จแล้วลูกหลานก็ได้รับประโยชน์ทั้งในแง่ของการดำเนินชีวิตและการปรับความเป็นอยู่ของประชาชน ทรงเรียนรู้จากสิ่งที่พระองค์เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี จากสิ่งที่ประชาชนทำแล้วประสบความสำเร็จ หลังจากที่พระองค์มีพระราชดำริแก่พวกเขาได้ลองนำไปทำแล้วเกิดประโยชน์ พระองค์ทรงนำสิ่งเหล่านั้นมาประมวล แล้วรับสั่งแก่ประชาชนคนอื่น ๆ เป็นตัวอย่างให้เขาได้เรียนรู้ ลอกเลียน และพัฒนาตัวเองต่อไปได้นี่ล่ะครับ ที่เรียกว่าประโยชน์สุข

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รับสั่งไว้ว่า **“การใช้ความรู้นั้น จะมีความรู้อยู่ ๓ ส่วน ส่วนมากที่เราเอามาใช้นั้นจะเป็น ความรู้ทางด้านวิชาการ แต่นั่นก็เป็นแค่ ๑ ใน ๓ ส่วนที่สองคือความรู้ทางด้านปฏิบัติการคือการปฏิบัติจนเป็นผู้เชี่ยวชาญ”** นี่ก็เป็นแค่ ๑ ใน ๓ ของการตัดสินใจหรือการที่จะพัฒนาความรู้อีกส่วนหนึ่งนั้นคือ**ความรู้คิดอ่านตามเหตุผลและความเป็นจริง** ก็เป็นอีก ๑ ใน ๓ ดังนั้น อย่าเอาวิชาการมาเป็นตัวตัดสินในเรื่องของการกระทำ อย่าเอาสิ่งที่เราทำแล้วคิดว่าประสบความสำเร็จมาเป็นตัวตัดสินว่าสิ่งเหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง หรืออย่าเอาจิตใจทิฐิมานะของตัวเราเองมาตัดสินใจว่าที่เราทำนี้มีเหตุผลของเราและเราถูกต้อง **แต่ต้องใช้ความรู้ทั้ง ๓ ส่วนประกอบกัน จึงทำให้สิ่งที่จะทำหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ** เช่นกรณีศึกษาอ่างเก็บน้ำใต้ดิน ถ้าหากใช้เฉพาะหลักวิชาการก็จะไม่ได้สร้างแน่นอน เพราะทุกคนยืนอยู่บนหลักวิชาการ ส่วนหลักปฏิบัติการก็เห็น ๆ อยู่ว่ามันรั่ว ทำมาเยอะแล้วมันรั่วแบบนี้เขาก็ไม่ทำหรอก แต่ถ้าใช้เหตุผลและความเป็นจริงว่ามันรั่วไปไหน มันก็รั่วไปตามโพรงหินซอกหิน และซอกหินโพรงหินมันก็ไหลไปลงแม่น้ำปิง บางส่วนอาจจะลงลึกใต้ดินเลย แต่บางส่วนก็ไปผุดอยู่บางที่ ซึ่งบางที่นั้นคือพื้นที่ที่ชาวบ้านเขาอาศัยอยู่ เขาฉลาดและมีภูมิปัญญาดั้งเดิมรู้ว่าตรงนี้มีน้ำก็ไปขุดใช้ อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นต้องใช้เหตุผลและความเป็นจริง ใช้ทั้ง ๓ อย่าง อย่าไปคิดว่าใช้อย่างเดียวแล้วจะทำให้ตัดสินใจในเรื่องสิ่งต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

พัฒนาทุกมิติอย่างยั่งยืน ด้วยความพอเพียง เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

แนวคิดการพัฒนามีหลากหลายเรื่อง ตั้งแต่น้ำหยดแรกที่มาจากฟ้าไหลผ่านไปจนถึงทะเล มีแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รับสั่งไว้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทยทั้งสิ้น แนวพระราชดำริทางด้านการพัฒนาดิน ซึ่งทำให้ดินดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นดินเปรี้ยว ดินดาน ดินเสื่อมโทรม ในรูปแบบต่าง ๆ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับปัญหาน้ำ ทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย ว่าจะทำอย่างไรให้ดีขึ้น ให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ น้ำเสียแก้ไขอย่างไร ถ้าขาดแคลนน้ำทำอย่างไรให้มีน้ำ โดยคิดสิ่งต่าง ๆ ให้มันง่าย แนวพระราชดำริการพัฒนาด้านป่าก็เช่นกัน เอาต้นไม้ไปปลูกแล้วถ้าตาย ก็ศึกษาหาสาเหตุและหาวิธีการที่เหมาะสม แนวพระราชดำริทางด้านพัฒนาพลังงานก็เหมือนกัน ไบโอดีเซลที่พระองค์รับสั่งไว้ตั้งแต่เมื่อ ๔๐ กว่าปีที่แล้ว วิธีคิดง่ายนิดเดียว ประเทศไทยเป็นเมืองเกษตรกรรม สิ่งที่จะทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ก็คือสิ่งที่อยู่ในดิน เราไม่มีบ่อน้ำมันที่จะเจาะออกมาแล้วใช้ได้ แต่เรามีทรัพยากรอื่นที่สามารถใช้ทดแทนได้ และพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตในระดับครัวเรือน ซึ่งทำให้ประชาชนไม่เดือดร้อน แม้จะไม่ใช่ทั้งประเทศ แต่ก็เป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่าแนวคิดที่น่าสนใจมีมากมาย แต่จะทำหรือไม่ก็เป็นต้องมาพิจารณากัน เพราะฉะนั้น **แนวพระราชดำริในเรื่องต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงงาน ไม่ว่าใช้ปาล์มน้ำมัน ใช้อะไรก็สุดแล้วแต่ ล้วนเป็นเรื่องที่อยู่บนพื้นฐานของแนวพระราชดำริในเรื่องความพอเพียง พึ่งพาตนเอง ไม่ทำให้เดือดร้อน แม้มีผลกระทบเกิดขึ้นจากภายนอก เราก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไรมากกว่าคนอื่น**

ถ้าเราต้องการที่**จะทำเพื่อประชาชนไทย** ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเลือกพื้นที่เป้าหมาย จากพื้นที่กว่า ๕๑๓,๑๒๐ ตารางกิโลเมตร ของประเทศไทยนั้น **พระราชกรณียกิจของพระองค์คือครองประเทศครองแผ่นดินสยาม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของพวกเราทุกคน** เพราะฉะนั้น ไม่มีทางเลือก พระองค์ทรงงานเพื่อเราทุกคน จะคนรุ่นใหม่หรือคนรุ่นเก่าอยู่ที่ความคิดของคน ทำไมต้องไปคิดว่าใหม่หรือเก่า? ถ้าเราคิดว่าทุกอย่างล้วนมีการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมชาติ ตอนนี้เขาทำอะไรเราก็เรียนรู้เข้าใจในสิ่งเหล่านั้น จะไปบอกว่าอย่ามอง อย่าคิด คงไม่ได้ แต่ให้หันมาปรับที่ความคิดของตัวเอง วิธีคิดอยู่ที่ตรงนี้ต่างหาก **ถ้าคุณไปเอาความคิดกำหนดกรอบแล้วทำไปตามนั้น การพัฒนาก็จะอยู่แค่ในกรอบที่คุณคิด ดังนั้น ต้องเข้าใจเปิดใจเป็นหลักข้อหนึ่งที่พระองค์รับสั่งไว้ เปิดใจ ทำใจให้กว้าง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นั่นก็คือสิ่งที่อยู่ในคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงหรือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ทำอะไรที่พอดี ทำอะไรที่มีเหตุผล แล้วก็พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น นั่นก็คือมีภูมิคุ้มกันหรือความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เพราะเราไม่รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะมาจากวิธีไหนหรือด้านไหน แต่เราพร้อมที่จะรับความเปลี่ยนแปลง แล้วก็ต้องมีความรู้ อย่างที่ได้พูดไปแล้วเกี่ยวกับความรู้ ๓ ส่วน ทำอะไรต้องมีเหตุผล เหตุผลบนความจริง เช่น ถ้าเราต้องการให้ชาวบ้านใช้น้ำ แต่เขามีศักยภาพอยู่อย่างจำกัดก็ต้องเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับชีวิตความเป็นอยู่ ไม่เช่นนั้นเขาต้องรับผิดชอบและเป็นทุกข์ ถ้าเขามีปัจจัยดั้งเดิมอะไรอยู่ก็ให้เขาใช้ต่อไป **ที่สำคัญต้องสอนให้เขารับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ที่พระองค์ทรงสอนสอดแทรกไปในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือคนเราต้องมีคุณธรรม เมื่อคุณธรรมดี จริยธรรมก็ดี การแสดงออกมาจากจิตใจก็ดี และไม่ใช้ความคิดตนเองไปตัดสินใคร**

ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันพุธที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วย **พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังเขื่อนเจ้าพระยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โอกาสนี้ รับฟังการบรรยายสรุปสถานการณ์น้ำ การบริหารจัดการน้ำของโครงการเขื่อนเจ้าพระยา รวมถึงการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน

ในช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโครงการแก้มลิงท่าฉนวน พร้อมระบบระบายน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือราษฎรหมู่ที่ ๙ บ้านสะพานหิน หมู่ที่ ๔ บ้านหลั่น และหมู่ที่ ๕ บ้านห้วยยาง รวมทั้งพระภิกษุวัดโพธิ์นิมิต ตำบลท่าฉนวน ที่ประสบความเดือดร้อนจากปัญหาอุทกภัย น้ำท่วมขังบ้านเรือนและพื้นที่การเกษตร รวมทั้งบริเวณพื้นที่วัดโพธิ์นิมิตเป็นประจำทุกปี

วันพฤหัสบดีที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วย **พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามและตรวจเยี่ยมโครงการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนพื้นที่ตำบลดอนดึงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำคลองห้วยตาเหลือง คลองหนองกระสังข์ และแก้มลิงสระหลวง ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือราษฎรซึ่งประสบความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร โดยคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่กรมชลประทาน

วันศุกร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๕

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังสถานีวัดน้ำ M7 บริเวณเชิงสะพานเสรีประชาธิปไตย ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อรับฟังบรรยายสรุปสถานการณ์น้ำ จากนั้นเดินทางไปยังสำนักงานชลประทานที่ ๗ อำเภอเมืองอุบลราชธานี รับฟังบรรยายสรุปสถานการณ์น้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำมูล สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน แนวโน้มและปัจจัยความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัย แผนงานและการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์หากเกิดอุทกภัย

ช่วงบ่ายเดินทางไปยังพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก (ชุมชนห้วยม่วง) ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี

พร้อมเยี่ยมประชาชน รับทราบผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยเพื่อหาทางแก้ไขในระยะยาวต่อไป ต่อจากนั้นเดินทางไปยังโครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี รับฟังสรุปผลการดำเนินงาน โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ราษฎรบ้านราษฎร์เจริญ ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ขอพระราชทานความช่วยเหลือ เนื่องจากขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และทำการเกษตร

วันเสาร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๕

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ที่ปรึกษาคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานพิธีมอบประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะโครงการเสริมสร้างความรู้สู่ความสัมพันธ์เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ ห้องประชุมสังคีตวัฒนา สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

การมอบประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะในวันนี้มีผู้สำเร็จการศึกษาอบรมทั้ง ๒ หลักสูตร รวม ๓ รุ่น จำนวน ๑๖๑ คน ประกอบด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตร นบร. รุ่นที่ ๙ จำนวน ๕๒ คน หลักสูตร นบร. รุ่นที่ ๑๐ จำนวน ๕๗ คน และหลักสูตร พพร. รุ่นที่ ๙ จำนวน ๕๒ คน ทั้งนี้หลักสูตร นบร. รุ่นที่ ๙ นั้น ได้ดำเนินการในปี ๒๕๖๔ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงยังไม่ได้มีพิธีมอบประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ ดังนั้น ในปีนี้จึงมีพิธีมอบประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะพร้อมกันทั้ง ๓ หลักสูตร

โอกาสนี้ องคมนตรีได้กล่าวให้โอวาทโดยขอให้ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจาพระราชดำริ ขยายผลเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน ตามพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สืบไป

วันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เย๊าะพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เพื่อติดตามตรวจเยี่ยมโครงการ โดยรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงาน พร้อมตรวจเยี่ยมโครงการและเยี่ยมกลุ่มผู้ใช้น้ำ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เย๊าะฯ มีขนาดความจุ ๖๘๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันสามารถช่วยเหลือราษฎร ๓ หมู่บ้าน ของตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีน้ำอุปโภคบริโภค จำนวนรวม ๓,๑๑๕ คน ๖๙๖ ครัวเรือน และช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรในฤดูฝนได้ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ในช่วงหน้าแล้ง ๔๐๐ ไร่ ราษฎรมีการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน ๑ กลุ่ม โดยมีสมาชิกจำนวน ๑๖๐ ราย

ต่อมาองคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังสำนักสงฆ์นาเบี้ย รับฟังผลสัมฤทธิ์จากหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งพบปะพูดคุยกับชาวบ้านที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการแก้มลิงบ้านนาเบี้ยพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยในปี ๒๕๖๔ กปร. ได้สนับสนุนงบประมาณให้กรมชลประทานในการก่อสร้างฝายคอนกรีต พร้อมอาคารประกอบ เพื่อผันน้ำเข้าสู่พื้นที่กักเก็บน้ำ และส่งน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรในพื้นที่การก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา ซึ่งช่วยให้ราษฎร ๒ หมู่บ้าน ประกอบด้วยบ้านนาเบี้ย และบ้านนาเบี้ยหลวง ตำบลนาโป่ง มีน้ำอุปโภคบริโภค จำนวนรวม ๑,๑๙๓ คน ๓๒๑ ครัวเรือน และพื้นที่การเกษตรประมาณ ๕๐๐ ไร่ ปัจจุบันมีกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน ๑ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำแก้มลิงบ้านนาเบี้ย มีสมาชิก จำนวน ๒๖๕ ราย ร่วมกันบริหารจัดการน้ำตลอดจนช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

วันพุธที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ และมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เดินทางไปยังฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านแม่ตุงติง อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทานและเสื้อกันหนาวสำหรับเด็ก จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปมอบแก่ผู้ปฏิบัติงาน ราษฎรและเด็กในพื้นที่ใกล้เคียง

โอกาสนี้ องคมนตรีได้รับฟังบรรยายสรุปและติดตามผลการดำเนินงานของฟาร์มตัวอย่างฯ พร้อมพบปะเยี่ยมเยียนราษฎรถึงชีวิตความเป็นอยู่ และเยี่ยมชมผลผลิต ผลิตภัณฑ์ของราษฎรที่ได้รับการพัฒนา ต่อยอดจากฟาร์มตัวอย่างฯ

ต่อมาในช่วงบ่าย คณะได้เดินทางไปยังโครงการประตูระบายน้ำบ้านแม่ปูคา พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ การนี้ รับฟังบรรยายสรุปและตรวจเยี่ยมโครงการ พร้อมพบปะเยี่ยมเยียนราษฎรและกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อรับทราบชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการได้รับประโยชน์จากโครงการ

วันอังคารที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วย **พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการประตูระบายน้ำคลองลัดโพธิ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำด้านการบริหารจัดการน้ำของโครงการประตูระบายน้ำคลองลัดโพธิ์ฯ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาลงอ่าวไทยในช่วงน้ำหลากโดยรวมระยะทางจาก ๑๘ กิโลเมตร ใช้เวลา ๕ ชั่วโมง เหลือ ๖๐๐ เมตร ใช้เวลา ๑๐ นาที โดยมีประตูระบายน้ำคลองลัดโพธิ์ทำหน้าที่ระบายน้ำได้ประมาณวันละ ๑๗ ชั่วโมง ปริมาณน้ำ ๒๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งช่วยลดผลกระทบน้ำท่วมพื้นที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาลงมาถึงจังหวัดสมุทรปราการ รวมถึงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันไม่ให้น้ำเค็มรุกล้ำผ่านประตูระบายน้ำเข้าไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการใช้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา และยังช่วยเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงหน้าแล้งอีกด้วย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ ประชุมติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ ห้องประชุมของท่าอากาศยานทหารกองบิน ๗ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงบ่าย องคมนตรี และคณะฯ เดินทางไปยังโครงการฝายบ้านปลายน้ำตกพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี รับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งพบปะเยี่ยมราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ และตรวจเยี่ยมสภาพพื้นที่โครงการฝายบ้านปลายน้ำตกพร้อมระบบส่งน้ำฯ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ ตามที่ราษฎรบ้านท่าใหม่ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ ซึ่งประสบความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง จึงได้ขอพระราชทานโครงการก่อสร้างฝายทดน้ำและท่อส่งน้ำ จากนั้น องคมนตรี และคณะฯ เดินทางไปยังโครงการฝายบ้านเขาเพ-ลา และสถานีสูบน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมอทอง อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี รับฟังผลการดำเนินงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนองพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการฝายบ้านเขาเพ-ลา และสถานีสูบน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ตามที่ราษฎรบ้านเขาเพ-ลา หมู่ที่ ๙ ตำบลสมอทอง อำเภอท่าชนะ ซึ่งประสบความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง ในตำบลสมอทอง และตำบลประสงค์ จึงได้ขอพระราชทานโครงการก่อสร้างฝายหรืออ่างเก็บน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง และ **พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นสนามบินตามมาตรฐานสากล คาดว่าจะแล้วเสร็จตามเป้าหมายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะเดินทางไปติดตามความก้าวหน้าโครงการชลประทานขนาดเล็กที่ ๙ ฝายปะตง ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในขั้นต้นมีแผนที่จะดำเนินการปรับปรุงฝายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการนี้ ได้ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน กรณีราษฎรถวายฎีกาขอพระราชทานโครงการแก้มลิง บ้านมหาเจรียล่าง ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ สำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร โดยกรมชลประทานกำหนดแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือในลักษณะโครงการขุดสระเก็บน้ำ (แก้มลิง) และเพิ่มน้ำต้นทุนโดยขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่ จากนั้นได้ติดตามการดำเนินโครงการอ่างเก็บน้ำคลองตาพลายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เพื่อช่วยเหลือราษฎรซึ่งขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และการเกษตร ต่อมาองคมนตรีและคณะ รับฟังผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางอ่างเก็บน้ำห้วยสะตอ ตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ซึ่งเป็นแผนงานพัฒนาแหล่งน้ำของลุ่มน้ำตราด

วันจันทร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี และ**นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี** รองประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยรับฟังสรุปผลการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ห้องประชุมนพคุณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้มีการศึกษา ทดลอง วิจัย จำนวน ๙๑ เรื่อง ทั้งด้านเกษตรกรรม ด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า การพัฒนาป่าไม้ การปรับปรุงบำรุงดิน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ได้นำมาจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน ๘ หลักสูตร และขยายผลการพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๒๙ หมู่บ้าน รวม ๗,๘๕๙ ครัวเรือน

โอกาสนี้ องคมนตรีและคณะได้เยี่ยมชมเรือนเลี้ยงไม้สวยงาม และเยี่ยมชมกิจกรรมภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ณ แปลงปลูกไม้ผลพันธุ์ดี ซึ่งประกอบด้วยแปลงสาธิตการปลูกฝรั่งไส้แดง มะละกอแขกดำ มะละกอแขกนวล และอ้อยคั้นน้ำ เยี่ยมชมแปลงปลูกไม้ต่างถิ่น ได้แก่ เงาะ ส้มโอทับทิมสยาม และแปลงปลูกทุเรียน จากนั้นเยี่ยมชมการผลิตและแปรรูปอ้อยคั้นน้ำ และอาคารจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ซึ่งมีสินค้ามาจากกลุ่มหัตถกรรมจากจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดอื่น ๆ รวมถึงหน่วยงานร่วมอาทิ หมวก กระเป๋า เสื้อผ้า ของที่ระลึกต่าง ๆ มาวางจำหน่ายภายในศูนย์แสดงสินค้าให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้เลือกสรรในหลากหลายรูปแบบ

วันอังคารที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ โดยมี นายปวัตร์ นวะมะรัตน เลขาธิการ กปร. พร้อมด้วยคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมหนุมาน ๒ อาคารสำนักงาน กปร. แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ มีระเบียบการประชุมเพื่อทราบ อาทิ การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ กปร. ปี ๒๕๖๖ สำหรับดำเนินโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านวิจัยและด้านส่งเสริมและขยายผล ติดตามความก้าวหน้าการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบนิเวศป่าไม้จากเหตุการณ์อุทกภัยและดินถล่ม ในพื้นที่บ้านต้นขนุน ตำบลน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการฯ ในระยะต่อไป

นอกจากนี้ที่ประชุมได้พิจารณาการเตรียมการจัดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ (ICV-7) ซึ่งกำหนดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๙ พฤษภาคม-๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ ณ โรงแรมแชงกรี-ลา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานจัดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังศาลากลางจังหวัดเลย เพื่อรับฟังบรรยายสรุปสถานการณ์น้ำในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดเลย จากนั้นคณะเดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำทบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทรายขาว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย รับฟังสรุปผลการดำเนินโครงการฯ พร้อมกับเยี่ยมกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำทบฯ เริ่มก่อสร้างในปี ๒๕๖๑ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ มีขนาดความจุ ๗.๔๓ ล้านลูกบาศก์เมตร ช่วยสนับสนุนน้ำต้นทุนแก่ราษฎรเพื่ออุปโภคบริโภค จำนวน ๗ หมู่บ้าน รวม ๒,๒๐๐ ครัวเรือน พื้นที่การเกษตรได้รับประโยชน์ ๗,๓๔๘ ไร่

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะเดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังเงียงพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านน้ำพุพัฒนา ตำบลห้วยสีเสียด อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย รับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานโดยอ่างเก็บน้ำห้วยวังเงียงฯ ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ มีขนาดความจุ ๖๓๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ทำให้ราษฎร จำนวน ๖ หมู่บ้าน รวม ๘๔๐ ครัวเรือน มีแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภคบริโภคและสามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานได้รวม ๑,๖๒๘ ไร่

ต่อจากนั้น เดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำน้ำเลย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำเลยฯ เป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในลุ่มน้ำเลยที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ โดยอ่างเก็บน้ำมีขนาดความจุ ๓๕.๘๐๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้ราษฎรมีแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับการอุปโภคบริโภค จำนวน ๒๗ หมู่บ้าน ๕,๙๖๐ ครัวเรือน พื้นที่เกษตรได้รับประโยชน์ ๒๔,๕๙๐ ไร่

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำแม่แคมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯ โดยรับฟังบรรยายสรุปสถานการณ์น้ำในพื้นที่จังหวัดแพร่ และผลการดำเนินงานโครงการฯ โดยคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จเดือนธันวาคม ๒๕๖๖ ซึ่งจะสร้างประโยชน์เป็นแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค และการทำการเกษตรให้แก่ราษฎรหมู่ที่ ๑,๓,๔,๗,๘ ตำบลสวนเขื่อน หมู่ที่ ๑,๒,๔,๕,๖,๘,๙ ตำบลกาญจนา หมู่ที่ ๑,๒,๓ ตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑,๘๘๑ ครัวเรือน ๕,๓๗๔ คน พื้นที่รับประโยชน์ ๗,๕๐๐ และในช่วงหน้าแล้ง ๑,๐๐๐ ไร่ ซึ่งจะส่งผลให้ราษฎรสามารถเพาะปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ได้อย่างหลากหลาย อันจะนำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นของครอบครัวต่อไป

จากนั้นเดินทางไปยังศาลากลางจังหวัดน่าน เพื่อรับฟังการรายงานสถานการณ์น้ำในพื้นที่ การประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่จังหวัดน่าน

วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ พร้อมด้วยมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ภูพยัคฆ์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เพื่อเชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี พร้อมเสื้อกันหนาวเด็ก ไปมอบแก่ผู้แทนราษฎร ผู้ปฏิบัติงาน และเด็กในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ ภูพยัคฆ์ และสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ สะจุก-สะเกี้ยง

จากนั้น องคมนตรี และคณะฯ เดินทางไปยัง ฐานปฏิบัติการหมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๒๕๓ บ้านสว้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทานมอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคง

ช่วงบ่าย องคมนตรี และคณะฯ เดินทางไปยังโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านสบขุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทานพร้อมเสื้อกันหนาวเด็ก มอบแก่ผู้แทนราษฎร ผู้ปฏิบัติงาน และเด็กในพื้นที่โครงการ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านสบขุ่น และโครงการพัฒนาบ้านกอก-บ้านจุน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปัว จังหวัดน่าน จากนั้นองคมนตรี ได้พบปะสอบถามชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพของราษฎร

วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี รองประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานในพิธีเปิดงานครบรอบวันก่อตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีที่ ๔๐ ภายใต้ชื่องาน “๔ ทศวรรษ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ สืบสาน รักษา ต่อยอด เพื่อพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน” ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โอกาสนี้ เยี่ยมชมผลสำเร็จในการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ณ บ้านนายพิษณุ เภาโพธิ์ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร เกษตรกรขยายผลศูนย์เรียนรู้ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ซึ่งมีความโดดเด่นเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตลอดจนมีการพัฒนาการเกษตรมาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ในปี ๒๕๔๙ จึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรตัวอย่างและได้รับการจัดตั้งให้เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ช่วงบ่าย องคมนตรี เดินทางไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เป็นประธานเปิดงานครบรอบวันก่อตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น รวมถึงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสืบสาน รักษาต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชน ให้รับทราบถึงผลสำเร็จของการน้อมนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้จนเกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน จากนั้น เยี่ยมชมนิทรรศการผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จากหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการสนองพระราชดำริ รวมถึงนิทรรศการของเกษตรกร โรงเรียนขยายผลการดำเนินงานของงานศึกษาและพัฒนาปศุสัตว์ “๔ ดำมหัศจรรย์+๑” ประกอบด้วย ไก่ดำภูพาน สุกรภูพาน โคเนื้อภูพาน กระต่ายดำภูพาน และกวางรูซ่า รวมทั้งเยี่ยมชมแปลงเทคโนโลยีการเกษตร

วันพุธที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานในพิธีเปิดงานมหกรรมเครือข่ายคนรักษ์แฝก ครั้งที่ ๕ ประจำปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ภายใต้แนวคิด “เครือข่ายคนรักษ์แฝก รักษ์น้ำ ป่า ดิน ด้วยแฝกองค์ภูมินทร์ ฟื้นถิ่น ยั่งยืน” ณ อาคารสำนักงานใหญ่ ปตท. ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร

เครือข่ายคนรักษ์แฝก เป็นหนึ่งในโครงการซึ่งเกิดจากการรวมตัวของภาคประชาชนที่ส่งผลงานเข้าประกวดในโครงการประกวดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. และกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการขยายผลการปลูกหญ้าแฝก และยกย่องผลงานการปลูกหญ้าแฝกให้เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ดินและน้ำ

โครงการประกวดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๑๖ ปี เพื่อสืบสานพระราชดำริในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประเทศชาติ รวมทั้งเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างยั่งยืน ปัจจุบัน โครงการเครือข่ายคนรักษ์แฝกได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่รูปแบบนิติบุคคลที่เรียกว่า “สมาคมเครือข่ายคนรักษ์แฝกประเทศไทย” โดยมี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้หนุนเสริมศักยภาพด้านทักษะและสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกในเครือข่ายกว่า ๒,๗๐๓ คน

ความสำเร็จการพัฒนาพื้นที่สูง
“สร้างงาน สร้างอาชีพ คืนความสมดุล”

นางสาวจุไรรัตน์ อินทร์โต
กองติดตามประเมินผล
นางวิไล หมอกอรุณ
กองประชาสัมพันธ์

หากย้อนไปเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว ช่วงเวลานั้นสภาพผืนป่าหลายพื้นที่ในภาคเหนือ ถูกแผ้วถางเพื่อประกอบอาชีพ โดยเฉพาะการทำไร่เลื่อนลอย รวมถึงการใช้สารเคมีเพื่อให้ได้ผลผลิตปริมาณมาก จึงส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นดิน ความแปรปรวนของอากาศ ปัญหาต่าง ๆ เกิดตามมา

ทั้งภัยแล้ง น้ำป่าไหลหลากลงสู่พื้นล่าง ดินโคลนถล่ม และสร้างความเสียหายส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงห่วงใยปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงปัญหาด้านความมั่นคงที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากเป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อปัญหายาเสพติด และความมั่นคงของประเทศ จึงมีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารให้คงความสมบูรณ์ พร้อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยจัดหาน้ำเพื่อการเกษตรอุปโภคบริโภค ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผืนป่า รู้จักใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืน จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ รวม ๑๘ สถานี ในพื้นที่ภาคเหนือ

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ดำเนินงานมากว่า ๒๐ ปี ผลสัมฤทธิ์แห่งการพัฒนาตามแนวพระราชดำริได้ผลิดอกออกผลให้มีผืนป่าเพิ่มขึ้น ป่าที่เคยเสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู ภูเขาที่เคยแล้งโล้นได้กลับมาเขียวขจีอีกครั้ง ชาวไทยภูเขาที่อาศัยในพื้นที่สูงได้รับการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมทั้งพืชผักเมืองหนาวที่ปลอดภัยจากสารพิษ รวมถึงผลผลิตจากการปลูกกาแฟซึ่งสร้างรายได้เป็นอย่างดีด้วยรสชาติเป็นที่ต้องการของตลาด มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะการเดินทางที่สะดวกขึ้น สามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายได้ตามความต้องการ มีรายได้พอเพียงในการเลี้ยงดูครอบครัว

จากการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ โดยมีนายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานอนุกรรมการ พบว่าการดำเนินงานของสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ ในพื้นที่ต่าง ๆ มีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ดังเช่น สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านห้วยแม่เกี๋ยง ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันได้มีการทดลองปลูกไม้ดอกไม้ประดับจนประสบผลสำเร็จ ตลาดให้ความสนใจเป็นอย่างดี ซึ่งในอนาคตจะนำไปขยายผลสู่เกษตรกรต่อไป ที่นี่ยังมีเกษตรกรตัวอย่าง นายจะพะ จะฟะ ราษฎรชาวไทยภูเขาอีกหนึ่งตัวอย่างของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จจากสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านห้วยแม่เกี๋ยง ได้ถ่ายทอดเรื่องราวความสำเร็จที่เกิดขึ้นให้ฟังว่า *“จากเดิมปลูกข้าวโพดเป็นหลัก เมื่อได้เรียนรู้การทำเกษตรแบบผสมผสานจากสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ จึงนำมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง ด้วยการปลูกไม้ผล เช่น อะโวคาโด มะม่วง กล้วย ใช้พื้นที่ระหว่างต้นไม้ผล ปลูกข้าวไร่ ถั่วลิสง ข้าวโพด ลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน ปัจจุบันมีรายได้ ๑๗๖,๐๐๐ บาท/ปี ซึ่งมาจากการปลูกข้าวโพด ๗๐,๐๐๐ บาท อะโวคาโด ๔๐,๐๐๐ บาท ผลผลิตอื่น ๆ ๒,๐๐๐ บาท และรับจ้างทั่วไป ๖๔,๐๐๐ บาท ทำให้มีรายได้ที่มั่นคงขึ้น สามารถส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือจนจบ และเข้ารับราชการทหารไปแล้ว ๑ คน กำลังศึกษาอีก ๑ คน”* นายจะพะฯ ยังกล่าวว่า *“จะมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ของตนโดยไม่คิดทำการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอยอีก”*

นายจะพะ จะฟะ

นางสาวเมธิรา แซ่ตูกู

นอกจากนี้ ในส่วนของการติดตามประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสำนักงาน กปร. มีหลายตัวอย่างที่ได้พบเจอดังเช่น เด็กสาวชาวอาข่า นาม อาโม หรือ นางสาวเมธิรา แซ่ตูกู เป็นชาวไทยภูเขา ประสบความสำเร็จตามความฝันหลังจากได้เรียนรู้ด้านการเกษตรจากการเป็นสมาชิกของสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ ดอยม่อนล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ อาโม ใช้ความรู้มาพัฒนาการผลิตกาแฟ ด้วยการทำการตลาดที่ทันสมัยอาศัยเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน คือแอปพลิเคชัน TikTok มาใช้โดยให้น้องสาวที่เป็นดาวติ๊กตอก เอแฟชั่นเด็กดอย ซึ่งมียอดผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ช่วยจำหน่ายผลิตภัณฑ์กาแฟออนไลน์ภายใต้แบรนด์ AMO จนมีรายได้มากพอที่จะเลี้ยงดูครอบครัว และเปิดร้านกาแฟของตนเองตามความฝัน นอกจากนั้นยังช่วยนำผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพของเพื่อนบ้านบนดอยม่อนล้านมาวางจำหน่ายที่ร้านของตนเอง ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นมีใจรัก และน้ำใจในการเกื้อกูลเพื่อนบ้านเปิดช่องทางในการทำกิน เช่นเดียวกับที่อาโมได้รับโอกาสจากสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ดอยม่อนล้าน ทำให้ทุกวันนี้ความฝันของอาโมกลายเป็นจริงได้

ปัจจุบันสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ มีทั้งสิ้น ๑๘ สถานี มีพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการ รวม ๓๘๐,๕๘๓ ไร่ หมู่บ้านเป้าหมาย ๖๐ หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน รวม ๖,๔๐๕ ครัวเรือน มีประชากรรวม ๓๓,๒๒๘ คน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ มีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำลำธารให้กลับคืนความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารเพื่อหล่อเลี้ยงอำนวยประโยชน์ให้ประชาชนบนพื้นที่สูงและที่ราบลุ่มในเมืองใหญ่ รวมถึงเป็นแหล่งความรู้ ผลิตพืชเมืองหนาวที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังเกิดผลพลอยได้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนำรายได้สู่ชุมชนอีกด้วย

ทั้งนี้ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ตั้งของสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ จำนวน ๖ สถานี ครอบคลุมพื้นที่ ๒ จังหวัด คือจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๕๓ ตัวอย่าง แยกเป็น ๔ มิติ คือ มิติด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ มิติที่ ๒ ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ มิติที่ ๓ คุณภาพชีวิต และมิติที่ ๔ การบริหารโครงการ และพบว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพราะป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น มีกิจกรรมในการอนุรักษ์ป่า เช่น การร่วมกิจกรรมปลูกป่า ดับไฟป่า การทำแนวกันไฟ รองลงมาคือเรื่องคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนสามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ เนื่องจากมีสถานศึกษาภายในหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงสะดวกในการเดินทาง มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น มีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค มีไฟฟ้า การคมนาคมสะดวกขึ้น และยังได้รับการบริการสาธารณสุขที่ดีสะดวก สามารถเข้าถึงการบริการได้ทันท่วงที รวมทั้งด้านการบริหารโครงการ พบว่าสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโครงการให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้านความมั่นคงในการประกอบอาชีพ พบว่าหนี้สินของครอบครัวลดลง แต่การประกอบอาชีพยังมีเรื่องของภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรคระบาด ฯลฯ

อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริ ยังคงทำหน้าที่ในการสนองพระราชดำริพัฒนาต่อยอดความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

ศิลปาชีพ... สร้างสุขปวงประชา

นางสาวพัณณิตา แดงสนิท
กองประชาสัมพันธ์

จุดเริ่มต้น... ศูนย์ศิลปาชีพบ้านพิเทน

หมู่บ้านพิเทน ตั้งอยู่ที่ ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี ถือเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ในจังหวัดปัตตานี ราษฎรในหมู่บ้านพิเทนมีต้นตระกูลอพยพมาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้านการใช้ภาษาพูดที่มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นภาษาไทยภาคกลางปนถิ่นใต้ มีการใช้คำราชาศัพท์ร่วมกับภาษามลายู

เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในเขตพื้นที่อำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี ทรงรับทราบถึงปัญหาความเป็นอยู่ของราษฎร เนื่องจากราษฎรบ้านพิเทนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางและทำนาข้าว ไม่ค่อยได้ผลสำเร็จเท่าที่ควร ทำให้ต้องละถิ่นฐานไปประกอบอาชีพรับจ้างในเขตพื้นที่อื่นเพื่อหารายได้เสริม เหตุนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สตรีผู้สนใจในการทอผ้า ปักผ้า และจักสาน ตั้งเป็นกลุ่มสมาชิก และทรงรับไว้ในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อให้มีรายได้เสริมแก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง

น้ำพระราชหฤทัยดับทุกข์

ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยทุกข์สุขของราษฎร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการศิลปาชีพบ้านพิเทน จำนวน ๒ โครงการ คือ โครงการทอผ้าด้วยกี่กระทบ และโครงการปักผ้า พร้อมทั้งพระราชทานทุนทรัพย์ให้แก่สมาชิกทั้ง ๒ กลุ่ม และอุปกรณ์ปักผ้า นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการก่อสร้างศูนย์ศิลปาชีพบ้านพิเทน โดยมีนายนิโซะ หะมะ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านพิเทน ได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินสำหรับใช้ในการก่อสร้างฯ

ปัจจุบันศูนย์ศิลปาชีพบ้านพิเทน มี ๓ กลุ่มงาน สามารถดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี โดยผลงานทั้ง ๓ กลุ่มงาน ผลิตได้ทั้งหมด จะถูกจัดส่งขายให้แก่สำนักพระราชวังโดยตรง

๑) กลุ่มทอผ้า มีสมาชิก ๙๘ คน สามารถทอผ้าได้ ๒๐ คน ผลงานเดือนละ ๑ ชิ้น ความยาว ๓๘ เมตร

๒) กลุ่มปักผ้า มีสมาชิก ๔๘ คน สามารถปักผ้าได้ ๑๒ คน ผลงานคนละ ๑ - ๔ ชิ้น รายได้ขึ้นอยู่กับลวดลายและขนาดของผ้าที่ปัก (ประมาณชิ้นละ ๒,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท) โดยในปี ๒๕๖๓ มีผลงานรวม ๒๔ ชิ้น

๓) กลุ่มแกะสลักไม้ เริ่มจัดตั้งกลุ่มฯ เมื่อปี ๒๕๔๒ ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๐ คน โดยในปี ๒๕๖๓ มีผลงานรวม ๒๘ ชิ้น

นางตีเยาะ อาแว
ประธานกลุ่มทอผ้า กล่าวว่า

“เมื่อก่อนคนในตำบลพิเทน มีฐานะความเป็นอยู่ไม่ค่อยสะดวกสบายเท่าไร ใช้ตะเกียงน้ำมัน เพราะมีไฟฟ้าน้อย เมื่อท่านได้เสด็จฯ มาทำให้มีถนนหนทาง ทำให้เจริญ มีไฟฟ้า มีทุกอย่าง ท่านได้พระราชทานโครงการศิลปาชีพ ทำให้ชาวบ้านมีงานมีรายได้ สามารถนำเงินจากตรงนี้ส่งให้ลูกได้เรียนต่อสูง ๆ ทำให้ได้เป็นครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลับมาพัฒนาในชุมชน ถือว่าเป็นเรื่องสุดยอด รู้สึกซาบซึ้งในน้ำพระทัยของพระราชินี เพราะได้ทำงานของศิลปาชีพ ทำให้พวกเรามีเงินจากตรงนี้นำไปซื้อเนื้อวัวและสิ่งของบริจาคให้มัสยิด เพื่อให้สวดดุอาร์ให้ในหลวง พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้มีอายุยืนยาวและมีความสุข เป็นที่พึ่งของพสกนิกรไปตลอดชั่วฟ้าดินสลาย”

นายดาโอะ มีสา
ตัวแทนหมู่บ้านพิเทน กล่าวว่า

“ผมรู้สึกปลื้มใจมากในน้ำพระทัยของในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ ที่ทรงต่อยอดโครงการของรัชกาลที่ ๙ และพระราชินี และให้องคมนตรีมาเยี่ยมเยียนพวกเรา ชาวบ้านต่างรู้สึกปลาบปลื้มใจในน้ำพระทัยของพระองค์มากที่สุด ชาวบ้านทุกคนขอฝากความคิดถึงต่อในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ ด้วยครับ”

ศิลปาชีพ...สร้างสุขปวงประชา

ด้วยพระเมตตาที่มีต่อราษฎร ทำให้ทุกวันนี้...ราษฎรในหมู่บ้านพิเทน มีรายได้เสริมอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สมาชิกในครอบครัวมีความผาสุก ก่อเกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ราษฎรต่างน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

หยาดฝน พระเมตตา

นายสวัสดิ์ แสงสุริยวงษ์
กองประชาสัมพันธ์

“รู้ไหมมนุษย์เราสามารถสร้างฝนที่ตกลงมาจากฟ้าได้นะ” คำถามชวนคิดจากคุณครูที่ผมจำได้ขึ้นใจมาตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็ก เราเรียกว่าฝนเทียม และ **“ทราบหรือไม่ว่าฝนเทียมเกิดขึ้นได้อย่างไรและเพราะเหตุใดถึงต้องมีการทำฝนเทียม”** ฝนเทียมเกิดจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อปี ๒๔๙๘ เนื่องจากพระองค์ได้ทอดพระเนตรความทุกข์ยากของประชาชนชาวอีสาน ที่มีสภาพพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง ไม่มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค แล้วพระองค์ทรงทำให้ก้อนเมฆกลายเป็นฝนหยดแรกที่ตกลงบนผืนแผ่นดินไทยได้สำเร็จ นี่คือที่มาของหยาดน้ำฝนที่เกิดขึ้นด้วยพระเมตตาของพระองค์ คนไทยจึงเรียกฝนเทียมว่า **“ฝนหลวง”**

“ฝนหลวง” คือ โครงการที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชประสงค์เพื่อสร้างฝนเทียมสำหรับบรรเทาความแห้งแล้งให้แก่เกษตรกร เมื่อคราวที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อปี ๒๔๙๘ ได้ทรงรับทราบถึงความเดือดร้อนทุกข์ยากของราษฎรและเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร จึงได้พระราชทานโครงการพระราชดำริ “ฝนหลวง” ซึ่งเป็นโครงการค้นคว้าทดลอง ปฏิบัติการฝนเทียมหรือฝนหลวงขึ้น

เครื่องบินเซสนา

การทำฝนหลวงเป็นกรรมวิธีการเหนี่ยวนำน้ำจากฟ้า จะต้องให้เครื่องบินที่มีอัตราการบรรทุกมาก ๆ บรรจุสารเคมีขึ้นไปโปรยในท้องฟ้า โดยดูจากความชื้น จำนวนเมฆ และสภาพของทิศทางลมประกอบกัน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดฝนคือ ความร้อนชื้นปะทะความเย็น และมีแกนกลั่นตัวที่มีประสิทธิภาพในปริมาณที่เหมาะสม กล่าวคือ เมื่อมวลอากาศร้อนชื้นที่ระดับผิวพื้นลอยขึ้นสู่อากาศเบื้องบน อุณหภูมิของมวลอากาศจะลดต่ำลงจนถึงระดับหนึ่ง หากอุณหภูมิที่ลดต่ำลงนั้นมากพอที่จะทำให้ไอน้ำในมวลอากาศอิ่มตัว ก็จะเกิดกระบวนการกลั่นตัวของไอน้ำในมวลอากาศขึ้นบนแกนกลั่นตัว และเกิดเป็นฝนตกลงมา ฉะนั้นสารเคมีที่ใช้จึงประกอบด้วย สูตรร้อนเพื่อกระตุ้นเร่งเร้ากลไกการหมุนเวียนของบรรยากาศ สูตรเย็น เพื่อกระตุ้นกลไกการรวมตัวของละอองเมฆให้โตขึ้นเป็นเม็ดฝน และสูตรที่ใช้เป็นแกนดูดซับความชื้นเพื่อกระตุ้นกลไกระบบการกลั่นตัวให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

กระบวนการทำฝนหลวง เริ่มจากการตรวจสอบสภาพอากาศในพื้นที่ที่ต้องการให้ฝนตก อาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ที่ทรงอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย ๆ เรียกว่า การโจมตีแบบแซนด์วิช มี ๓ ขั้นตอน

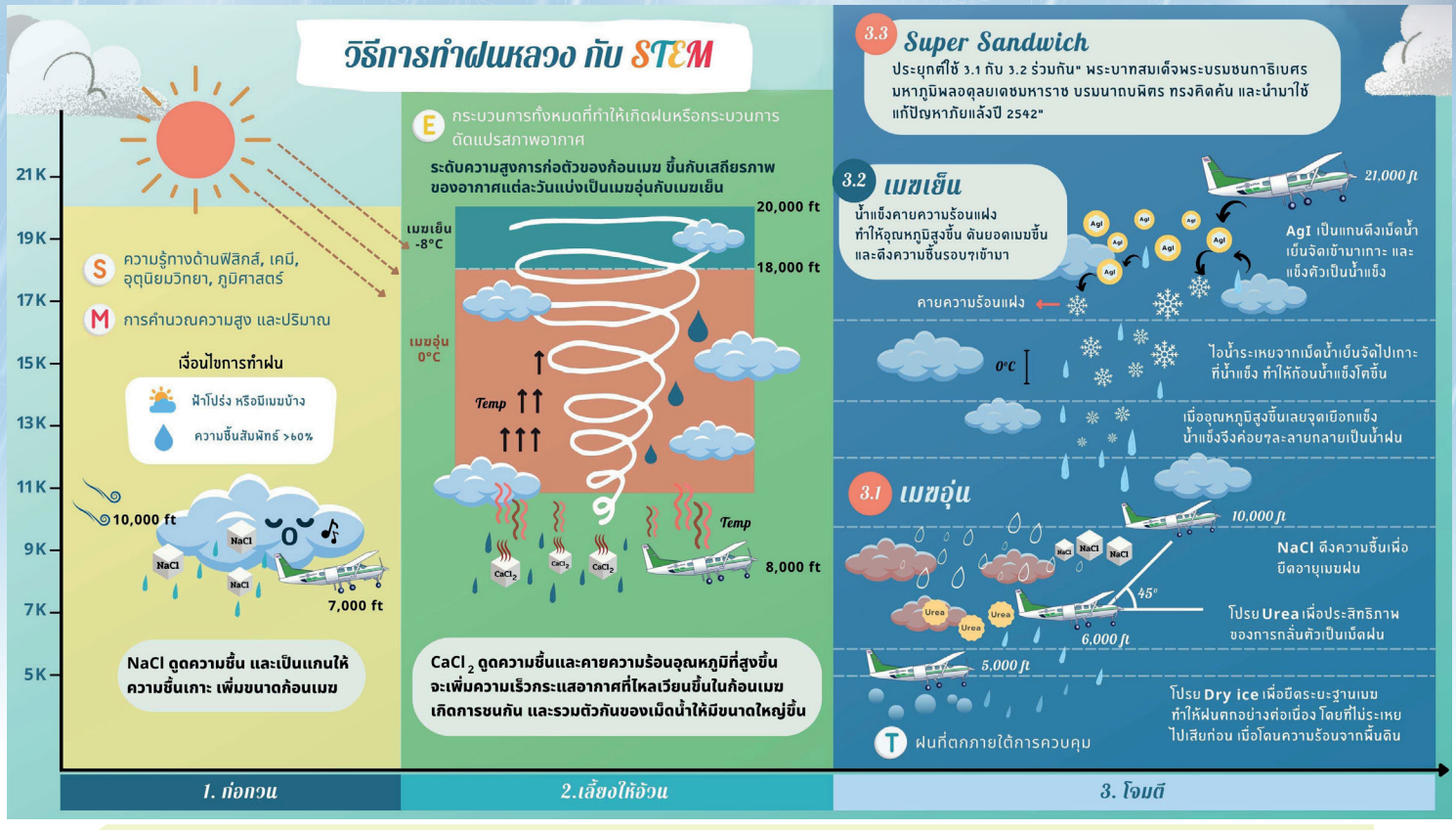

ขั้นตอนที่หนึ่ง **“ก่อกวน”** คือทำให้เกิดก้อนเมฆจำนวนมาก การดัดแปรสภาพอากาศขณะนั้นเพื่อเร่งหรือเสริมการเกิดและก่อรวมตัวของเมฆด้วยการก่อกวนสมดุลของมวลอากาศเป็นแห่ง ๆ โดยการโปรยสารเคมีประเภทดูดความชื้นแล้วทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นในระดับความสูงที่ใกล้เคียงกับระดับการกลั่นตัว และโปรยสารเคมีประเภทที่เมื่อดูดซับความชื้นแล้วทำให้อุณหภูมิลดต่ำลงที่ระดับสูง ประมาณ ๗,๐๐๐ ฟุต ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เกิดเมฆเร็วขึ้นและมีปริมาณมากกว่าที่เกิดตามธรรมชาติ โดยเริ่มก่อกวนในช่วงเวลาเช้าทางด้านเหนือลมของพื้นที่เป้าหมายหวังผล และในอากาศต้องมีความชื้นสัมพัทธ์ประมาณ ๖๐%

ขั้นตอนที่สอง **“เลี้ยงให้อ้วน”** คือเพิ่มขนาดก้อนเมฆให้ใหญ่ขึ้น เป็นการดัดแปรสภาพอากาศและเมฆขณะนั้น เพื่อเร่งหรือเสริมการเจริญก่อตัวของเมฆให้มีขนาดใหญ่และหนาแน่นยิ่งขึ้น ด้วยการกระตุ้นหรือเร่งการเจริญเติบโตของก้อนเมฆที่ก่อตัวแล้วให้มีขนาดใหญ่ขึ้นทั้งฐานเมฆและยอดเมฆ ขนาดหยดน้ำใหญ่ขึ้นและปริมาณน้ำในก้อนเมฆมากขึ้น จนหนาแน่นเร็วกว่าที่จะปล่อยให้เจริญเองตามธรรมชาติ ด้วยการโปรยสารเคมีประเภทที่เมื่อดูดซับความชื้นแล้วทำให้อุณหภูมิลดต่ำลงที่ระดับฐานเมฆหรือทับยอดเมฆหรือระหว่างฐานและยอดเมฆ โดยบินโปรยสารเคมีเข้าสู่ก้อนเมฆโดยตรง หรือโปรยรอบ ๆ และระหว่างช่องว่างของก้อนเมฆทางด้านเหนือลมให้กระแสลมพัดพาสารเคมีเข้าสู่ก้อนเมฆ หรือโปรยสารเคมีสูตรร้อนสลับสูตรเย็น ทับยอดเมฆ หรือที่บริเวณพื้นที่ใต้ลมของบริเวณที่เริ่มต้นก่อกวน ทั้งนี้สุดแล้วแต่สภาพของเครื่องบิน ภูมิอากาศ และอากาศขณะนั้นจะอำนวยให้

และ**ขั้นตอนที่สาม** **“โจมตี”** คือขั้นตอนการดัดแปรสภาพอากาศในก้อนเมฆที่มีขนาดใหญ่และมีความหนาแน่นเพิ่มมากขึ้น โดยบินโปรยสารเคมีประเภทที่ทำให้อุณหภูมิลดต่ำลงเข้าไปในเมฆโดยตรงที่ฐานเมฆ หรือยอดเมฆทางด้านเหนือลม หากยอดเมฆสูงไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ ฟุต จะใช้เครื่องบิน ๒ ลำ โปรยพร้อมกันแบบแซนด์วิช ลำแรกจะโปรยผงเกลือแป้งที่ระดับความสูงประมาณ ๑๐,๐๐๐ ฟุตเพื่อดูดซับความชื้น ซึ่งจะทำให้เม็ดน้ำมีขนาดใหญ่ขึ้นและหล่นลงมารวมกับเม็ดน้ำอยู่บริเวณฐานเมฆและเครื่องบินลำที่สองบินทำมุมเยื้องกับลำแรก ๔๕ องศา และโปรยผงยูเรียบริเวณฐานเมฆเพื่อให้อุณหภูมิเย็นลง ทำให้เม็ดน้ำหล่นมาเป็นฝน

ฝนเทียมนั้น มีคนคิดค้นกันมานานแล้ว มีมาก่อนที่ประเทศไทยเราคิดและใช้ สำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้างแต่มาประสบความสำเร็จในประเทศไทย ฝนเทียมหรือฝนหลวงของประเทศไทยเริ่มใช้ในปี ๒๔๙๘ โดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงคิดค้นกรรมวิธีแบบใหม่ **คือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Modify) แนวคิดที่มีอยู่เดิมให้ทำได้จริงและมีประสิทธิภาพ เหมาะกับสภาพภูมิสังคมนั้น ๆ** ถ้าจะเปรียบเทียบให้เห็นภาพเหมือนกับการที่คิดค้นและพัฒนารถยนต์ เช่น นายเอ คิดค้นรถยนต์ขึ้นมาเป็นคนแรกของโลก ซึ่งขับเคลื่อนโดยใช้พลังงานจากน้ำมัน พอมายุคหนึ่งนายบีก็ได้คิดค้นรถยนต์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าขึ้นเป็นเจ้าแรกของโลก บางคนก็อาจจะกล่าวว่า ฝนเทียมของเมืองนอก ฝนหลวงของคนไทย แต่สิ่งที่ประจักษ์ชัดคือการที่หลาย ๆ ประเทศมาศึกษาเรื่องฝนเทียมในไทย เพราะฝนเทียมที่คิดค้นในไทยมีประสิทธิภาพมากกว่า มีการพัฒนาต่อยอด จนในที่สุดพระองค์ก็ทรงพบว่าต้องทำอย่างไรบ้าง ฝนถึงจะตกโดยไม่ต้องรอแค่เพียงสภาพดินฟ้าอากาศจะอำนวย นี่เป็นความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาต่อยอดของพระองค์ ในวันที่เราคิดเรื่องนี้ได้ ฝนเทียมในที่อื่น ๆ ยังคงเป็นแนวคิดที่อยู่ระหว่างการพัฒนา แต่ประเทศไทยเป็นชาติแรกที่นำแนวคิดนี้มาทำได้สำเร็จจริง อีกทั้งยังสามารถรับรองได้ว่าฝนจะตกลงบนพื้นที่เป้าหมายถึงร้อยละ ๙๕

จากผลสำเร็จนี้ต่างชาติถึงได้ยกย่องและมอบสิทธิบัตรให้ การจะได้สิทธิบัตรนั้น ไม่ใช่ว่าคิดอะไรขึ้นมาก็ได้ แต่จะต้องมีการตรวจสอบว่า คิดขึ้นเองหรือไม่และได้ผลจริงตามที่ระบุหรือไม่ คือเป็นวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้ ทำกี่ครั้งก็ได้ผลเหมือนเดิม การบินทดลองปฏิบัติการทำฝนหลวงบนท้องฟ้าเป็นครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒ บริเวณเหนืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และได้ทดลองต่อเนื่องมาอีกหลายครั้งจนประสบความสำเร็จ ได้นำไปช่วยเหลือประชาชนครั้งแรกในช่วงปลายปี ๒๕๑๔ และปฏิบัติติดต่อกันมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน

ด้วยพระราชหฤทัยที่มุ่งหวังว่า ไม่มีเรื่องใดสำคัญกว่าปากท้องของประชาชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะเสริมสร้างความมั่นคงในทุกระดับให้แก่ประเทศชาติ จะทำอย่างไรให้คนในพื้นที่แห้งแล้งมีพอกิน นั่นคือต้องมีฝน “ฝนหลวง” จึงถือกำเนิดขึ้นสำหรับประเทศไทย ฝนหลวงไม่ได้ถูกคิดค้นขึ้นด้วยเรื่องความต้องการชื่อเสียง ไม่ได้มีต้นเหตุหลักประการแรกด้วยเรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ แต่เกิดขึ้นเพราะความต้องการให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

“ฝนเทียมไม่ใช่เรื่องลวงโลก **แต่มีข้อจำกัดในการนำไปใช้”** (และไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) แต่มีข้อจำกัดและปัจจัยที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะในพื้นที่แล้งที่อากาศมีความชื้นต่ำและไม่สามารถทำให้เกิดการก่อตัวของเมฆฝนได้ง่าย การทำฝนเทียมเป็นกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่เลียนแบบการเกิดฝนในธรรมชาติ โดยต้องหาก้อนเมฆที่พอจะเกิดฝนได้ แล้วเร่งให้เกิดการควบแน่นของเมฆขึ้นด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ก่อกวน เลี้ยงให้อ้วน และโจมตี

ประเทศไทยมีสถานการณ์น้ำที่ผันผวนเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ภาวะเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในหลายพื้นที่อันเนื่องมาจากความต้องการน้ำที่มากขึ้นและความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดน้ำท่วมและน้ำแล้ง คือสาเหตุที่ต้องมีโครงการเติมน้ำในเขื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ต้องการใช้น้ำอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในพื้นที่แห้งแล้ง ถึงแม้ว่าประเทศไทยมีปริมาณฝนตกเพิ่มมากขึ้นแต่ข้อมูลรายงานจากกรมชลประทาน *(ที่มา : เว็บไซต์สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑)* พบว่าสถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ยังคงมีน้ำใช้ในปริมาณน้อยกว่าความต้องการของประชาชน จึงได้มีปฏิบัติการฝนหลวงไว้เตรียมความพร้อมและวางแผนขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงในภารกิจทำฝน เพิ่มปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ เพื่อช่วยเหลือการเกษตรตามที่ประชาชนต้องการ

สนามบินที่สนับสนุนภารกิจขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงของกรมฝนหลวงและการบินเกษตรมาอย่างยาวนาน คือ สนามบินท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานสากลเพื่อความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งในการปรับปรุงมี ๒ ระยะ ระยะที่หนึ่งเป็นการปรับปรุงในกิจกรรมการปรับระดับพื้นที่ก่อสร้าง การปูยางทางวิ่ง ทาสี

เส้นจราจร และการจัดทำระบบระบายน้ำ ระยะที่สองปรับปรุงทางขับลานจอด ไหล่ทางวิ่ง และระบบไฟฟ้าเป็นหลัก โดยคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนแผนงานงบประมาณโครงการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ ระยะที่ ๒ ด้วยการปรับปรุงระบบไฟฟ้าสนามบิน ด้วยเห็นว่าการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ถือเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการบินปฏิบัติการฝนหลวงเป็นไปตามเป้าหมายตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ประโยชน์ของฝนเทียมนั้น นอกจากจะช่วยในเรื่องน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร ยังช่วยในเรื่องเสริมสร้างเส้นทางคมนาคมทางน้ำ รวมทั้งช่วยลดการเกิดไฟป่าได้อีกด้วย โครงการตามพระราชดำริฝนหลวง เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาชาวโลกและได้รับการจดสิทธิบัตรในเวลาต่อมา ด้วยความสำคัญและความต้องการให้มีปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือทวีมากขึ้น ฉะนั้นเพื่อให้งานปฏิบัติการฝนหลวงสามารถปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนได้กว้างขวางและได้ผลดียิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาก่อตั้งสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๘ เพื่อเป็นหน่วยงานรองรับโครงการพระราชดำริฝนหลวงต่อไป กระทั่งมีการปรับปรุงและพัฒนาปฏิบัติการฝนหลวงมาจนถึงปัจจุบันเป็น “กรมฝนหลวงและการบินเกษตร” เพื่อให้การบริหารจัดการปฏิบัติการฝนหลวงเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และมีความคล่องตัวในการบูรณาการภารกิจร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ

ที่มา : https://www.porpeang.org
: http://rainmaking.royalrain.go.th
: https://royalrain.go.th

ข้อมูลเพิ่มเติมของสิทธิบัตร

โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นายโชคชัย อุ่นใจ
กองประชาสัมพันธ์

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร เป็นวัดที่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร เป็นประธานจัดสร้างบนที่ดินของผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันถวายที่ดิน ณ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และประทานชื่อวัดตามสมณศักดิ์เดิมของพระองค์ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก) ว่า “วัดญาณสังวราราม”

ในระยะแรก วัดนี้มีฐานะเป็นสำนักสงฆ์และได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ และรับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงรับไว้เป็นวัดในพระบรมราชูปถัมภ์และได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกวัดญาณสังวราราม เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๓๑

วัดแห่งนี้มีวัตถุประสงค์สร้างให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรม และเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๙ ด้วยเหตุนี้ การแบ่งพื้นที่สิ่งปลูกสร้างจึงแบ่งออกเป็น ๔ เขต ได้แก่

เขตที่ ๑ เขตพุทธาวาส เป็นที่ตั้งศาสนสถานต่าง ๆ อาทิ พระอุโบสถ พระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์

เขตที่ ๒ เขตสังฆาวาส เป็นที่ตั้งของเสนาสนะกุฏิพระภิกษุและสามเณรที่จำพรรษาอยู่ที่วัด

เขตที่ ๓ เขตฆราวาส เป็นสถานที่ตั้งศาลาโรงธรรมที่พักอาศัยของผู้มาปฏิบัติธรรม

เขตที่ ๔ เขตโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นสถานที่ศึกษา วิจัย สาธิตและฝึกอบรมองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพให้แก่ราษฎร ในเขตที่ ๔ เขตโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยประสานบูรณาการสนองพระราชดำริร่วมกับจังหวัดชลบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่ ครอบคลุม ๓ ตำบล ของ ๒ อำเภอในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ตำบลนาจอมเทียนและตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ มีราษฎรประมาณ ๔๖,๘๐๐ คน ๑๑,๗๐๐ ครัวเรือน โดยได้น้อมนำหลัก “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน มาปรับใช้ในลักษณะพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นศูนย์รวมของชุมชนในการพัฒนาด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ และสร้างความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่นของสังคม โดยส่วนรวม พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สรุปการดำเนินงานเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

สภาพพื้นที่ในอดีต

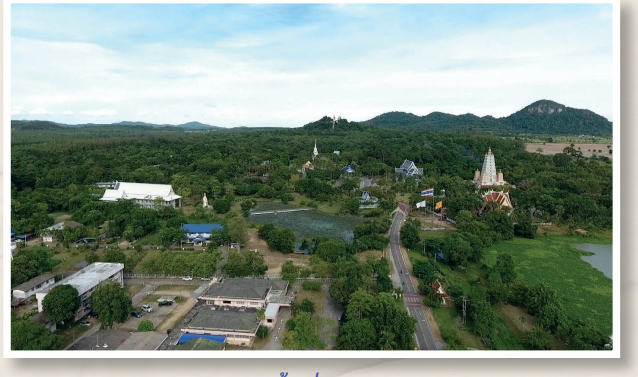

สภาพพื้นที่ในปัจจุบัน

ด้านการส่งเสริมอาชีพการเกษตร ดำเนินการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ที่มีการกัดเซาะพังทลายเปราะบางมากในพื้นที่โครงการ เช่น โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีพื้นที่จำนวน ๔๒ ไร่ ในส่วนของการจัดหาแหล่งน้ำได้ดำเนินโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบ้านอำเภอ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จึงมีแหล่งน้ำความจุรวมกว่า ๘,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเยาวชน

ในระยะแรกเริ่ม หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันฝึกอบรมการทำการเกษตรให้แก่เยาวชน ต่อมาในปี ๒๕๓๕ ได้รับการพิจารณาจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นสถานศึกษา โดยใช้ชื่อว่า **“ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”** บนพื้นที่จำนวน ๓๒ ไร่ เพื่อสนองพระราชดำริในการศึกษาวิจัยด้านการปรับปรุงดินเพื่อแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พร้อมกับการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ดำเนินงานควบคู่กับศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยอง (งานวิชาการเกษตร) รวมถึงนำความรู้จากการศึกษาวิจัยมาจัดทำเป็นหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ฝึกอบรมให้แก่ราษฎรรอบพื้นที่โครงการ เน้นให้ราษฎรพึ่งพาตนเองได้ด้วยอาชีพเกษตรกรรมที่ปลอดสารพิษเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ปัจจุบันเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายสามารถเพาะปลูกด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติ มีอาชีพเสริม และมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรให้แก่ประชาชนผู้สนใจทั้งการจัดนิทรรศการและการจัดงานมหกรรมเกษตรธรรมชาติ ในปี ๒๕๖๖ จัดเป็นครั้งที่ ๒๒ ในชื่อ “สืบสานศาสตร์พระราชา พัฒนาเทคโนโลยี สู่วิถีพอเพียง” เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพการเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารฯ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกด้วย

ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชน

มีการจัดตั้งโรงพยาบาลวัดญาณสังวรารามฯ เพื่อให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนในเขตตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ที่มีประชากรกว่า ๒๐,๐๐๐ คน โดยพบว่าโรคที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ โรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลจึงมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพไม่ให้เกิดโรค เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ สร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพ เช่น จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยใหญ่ นอกจากนี้ ยังให้การรักษาแบบผสมผสาน แบบสหวิชาชีพ เช่น บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ และยังจัดตั้งศูนย์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวร เพื่อผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี ให้บริการด้านคลินิกผู้สูงอายุ คลินิกกายภาพบำบัด ควบคู่กับการศึกษา วิจัย พัฒนาองค์ความรู้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ถูกต้อง

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ดำเนินการจัดตั้งเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน โดยประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๘ ครอบคลุมพื้นที่กว่า ๒,๒๐๐ ไร่ มีการฟื้นฟูสภาพป่าด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นและช่วยป้องกันไฟป่า นอกจากนี้ ยังมีสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าบางละมุง ทำหน้าที่ในการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ จัดทำโป่งเทียม ทุ่งหญ้า เพื่อเป็นแหล่งอาหารสัตว์ และยังได้จัดทำโครงการป่าสิริเจริญวรรษอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน พื้นที่จำนวน ๒,๒๓๕ ไร่

ผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ ทำให้พื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามฯ ในวันนี้ มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่เกษตรกรรมตามวิถีเกษตรกรรมธรรมชาติ อันเป็นผลจากการส่งเสริมด้านการพัฒนาที่ดินและการชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง สังคมได้รับการพัฒนาในทุกมิติตามหลัก **"บวร"** จากการมี **"บ้าน" (ชุมชน)** ที่ร่วมมือกันสร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพร่วมกัน และ **"วัด" (วัดญาณสังวรารามฯ)** เป็นศูนย์รวมจิตใจและกล่อมเกลา และมี **"โรงเรียน" (ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามฯ)** เป็นแหล่งฝึกอบรมให้ความรู้ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การเยี่ยมชมวัดญาณสังวรารามฯ วิหารเซียน และเขาชีจรรย์ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยว ส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่โดยรอบโครงการมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น หากมองย้อนกลับไปในอดีตตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนกระทั่งประสบความสำเร็จดังเช่นปัจจุบันนี้การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่มุ่งเน้นพัฒนาสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของราษฎรในทุกด้านก่อน เช่น การสนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อสร้างอาชีพ ฟื้นฟูป่า พัฒนาชุมชน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แล้วจึงส่งเสริมให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน สืบไป **เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ ขอน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้**

หญ้าหมัก... อาหารสัตว์ทำได้ทุกฤดูกาล

นางสาวกฤษณี คงสวัสดิ์
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หญ้าหมัก เป็นพืชอาหารสัตว์ที่เก็บรักษาไว้ในสภาพความชื้นสูงในพื้นที่ที่ไม่มีอากาศ หรือในภาชนะปิดที่ป้องกันอากาศเข้าถึง ซึ่งจะช่วยให้คุณค่าทางอาหารของพืชเหล่านั้นคงอยู่ อีกทั้งหญ้าหมักเป็นพืชอาหารสัตว์ที่สามารถทำได้ทุกฤดูกาล และเหมาะสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้องที่กำลังมองหาวิธีการจัดการด้านพืชอาหารสัตว์ให้เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปีได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากการทำหญ้าหมักเป็นทางเลือกหนึ่งในการเก็บรักษาอาหารสัตว์ในช่วงที่หญ้ามีจำนวนมากเกินความต้องการของสัตว์ และยังสามารถแก้ไขปัญหาในสภาวะที่ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ได้อีกด้วย

งานปศุสัตว์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้นำ*หญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑* มาทำเป็นหญ้าหมัก เพื่อใช้สำหรับเป็นพืชอาหารในการเลี้ยงแพะ และได้ส่งเสริมการทำหญ้าหมักให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และผู้สนใจ

ข้อดี *หญ้าเนเปียร์ปากช่อง ๑*

- เจริญเติบโตเร็ว แตกกอดี ทนแล้ง
- ใบและลำต้นอ่อนนุ่ม
- ให้ผลผลิตตลอดทั้งปี มีผลผลิตต่อไร่สูง สามารถเก็บเกี่ยวได้นาน ๖ - ๗ ปี
- มีคุณค่าทางอาหารสัตว์ที่ดี โดยเฉพาะมีโปรตีนสูงถึง ๗.๓๒%
- เหมาะสำหรับใช้ในสัตว์เคี้ยวเอื้อง เช่น แพะ แกะ และวัว เป็นต้น

การทำหญ้าหมัก สามารถทำได้ ๒ วิธี ดังนี้

วิธีการ	วัสดุอุปกรณ์	ขั้นตอนการทำ

๑. การทำหญ้าหมักในถุงพลาสติก

- หั่นหรือสับขนาด ๒ - ๓ เซนติเมตร
- บรรจุหญ้าสดที่หั่นแล้วลงในถุงพลาสติก
- อัดให้แน่นเพื่อไล่อากาศออกให้หมดบรรจุหญ้าลงในถุง
- ใช้ยางรัดปิดปากถุงให้สนิท ป้องกันอากาศและน้ำเข้านำไปเก็บไว้ในที่ร่ม
- หมักไว้ ๓ - ๔ สัปดาห์ จะกลายเป็นหญ้าหมักนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ได้

๒. การทำหญ้าหมักในถังพลาสติก

- หั่นหรือสับหญ้าสดให้มีขนาด ๒ - ๓ เซนติเมตร
- บรรจุหญ้าสดที่หั่นแล้วลงในถังหมัก ขนาด ๒๐๐ ลิตร
- ย่ำอัดให้แน่นเพื่อไล่อากาศออก บรรจุลงในถังเป็นชั้น ๆ
- ปิดฝาถังให้สนิท แล้วปิดทับด้วยแผ่นพลาสติกป้องกันอากาศและน้ำเข้า
- หมักไว้ ๓ - ๔ สัปดาห์ นำมาใช้เลี้ยงสัตว์ได้

การดูแลรักษา

- หญ้าที่นำมาใช้หมักไม่ควรจะมีความชื้นสูงมาก เพราะจะทำให้เกิดน้ำในภาชนะหมักมากเกินไป และหญ้าหมักเก็บได้ไม่นาน
- ควรระมัดระวังหนูหรือแมลงสาบที่จะมากัดภาชนะหรือพลาสติกที่ปิดให้เป็นรู อากาศจะเข้าไปทำให้หญ้าหมักเสียได้
- เมื่อเปิดภาชนะควรใช้ให้หมดในระยะเวลาอันสั้น และเปิดภาชนะอย่าให้กว้างมาก เพื่อช่วยให้หญ้าหมักเสื่อมช้าลง

เพียงเท่านี้เราก็จะได้หญ้าหมักที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง เหมาะต่อการเลี้ยงสัตว์ สามารถทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ทำให้เกษตรกรมีอาหารเลี้ยงสัตว์เพียงพอสำหรับการเลี้ยงสัตว์ตลอดทั้งปี และสามารถลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี

หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ที่
โทร ๐ ๗๓๖๓ ๑๐๓๓
หรือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

บ้านแปกแซม

การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นายวัชระ ทัศภาค
กองติดตามประเมินผล

บ้านแปกแซม เป็นชุมชนบนพื้นที่สูง ในตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือประมาณ ๑๗๐ กิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑,๒๘๘ – ๑,๔๖๕ เมตร สภาพพื้นที่อยู่บริเวณที่ลาดเชิงเขา ราษฎรในพื้นที่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอ ซึ่งอพยพมาจากอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่บริเวณบ้านแปกแซมเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตรพื้นที่สูงจึงมีการตั้งถิ่นฐานขึ้น ดังนั้นในอดีตบ้านแปกแซมจึงพบปัญหาพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลาย มีการตัดไม้ทำลายป่าและแผ้วถางเพื่อทำการเกษตรทำให้ป่าไม้ลดลง

เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พร้อมด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านแปกแซม ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงพบว่าบริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ แต่ป่าไม้กลับถูกบุกรุกทำลายใช้เป็นที่ทำกิน และมีแนวโน้มว่าจะถูกแผ้วถาง

ไปเรื่อย ๆ นอกจากนั้นยังเป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อปัญหายาเสพติด จึงมีพระราชดำริให้พัฒนาความเป็นอยู่และบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร กรมป่าไม้ในขณะนั้นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสนองพระราชดำริจัดตั้งสถานีสาธิตและถ่ายทอด การเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม บ้านแปกแซม เพื่อส่งเสริมให้ความรู้ราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาในพื้นที่บ้านแปกแซม และบ้านหินแตว ให้สามารถทำการเกษตรที่เหมาะสมพร้อมกับอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร มีการจัดสรรที่ดินทำกินแบบแปลงรวมให้แก่ราษฎร ทำให้มีรายได้เพียงพอเลี้ยงครอบครัวได้

จากโครงการแรกที่บ้านแปกแซม สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชดำริให้ดำเนินการช่วยเหลือราษฎรที่อาศัยบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือในลักษณะเดียวกันนี้อีก โดยใช้ชื่อเรียกว่า สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือจนถึงปัจจุบัน รวม ๑๘ แห่ง โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน ๑๗ แห่ง และกองทัพภาคที่ ๓ จำนวน ๑ แห่ง

ชีวิตความเป็นอยู่และสภาพของชุมชน

บ้านแปกแซมและหมู่บ้านใกล้เคียงในพื้นที่สถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม บ้านแปกแซม เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว ภายใต้พระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ได้เสด็จฯ ไปทรงติดตามโครงการที่บ้านแปกแซม รวม ๔ ครั้ง และทรงสนับสนุนโครงการมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้

พื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสามารถสร้างความชุ่มชื้นครอบคลุมพื้นที่ ๑๙,๓๗๕ ไร่ มีการจัดระเบียบชุมชนในเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้แก่ราษฎร ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน ตลอดจนการสร้างรายได้จากป่า มีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านธรรมชาติ เกษตร วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน มีจิตสำนึกรักและหวงแหน รู้คุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนช่วยกันอนุรักษ์เพื่อให้สามารถเอื้อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงเกษตร เชิงวัฒนธรรม

ปัจจุบันชุมชนบ้านแปกแซม มีประชากร ๗๙๕ คน ๑๕๕ ครัวเรือน ชุมชนมีการพัฒนาและขยายตัวมากขึ้น รวมถึงมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน สร้างรายได้ให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ตามมา คือ ปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นทำให้กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของชุมชน

ชาวบ้านและผู้นำชุมชนได้พูดคุยกัน และร่วมกันจัดทำโครงการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยเป็นความร่วมมือกันจากหลายฝ่าย อาทิ สถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อมตามพระราชดำริบ้านแปกแซม ชุดทหารจากกองกำลังผาเมือง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแปกแซม เป็นต้น โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง เป็นแกนจัดตั้งคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

ชุมชนร่วมกันจัดการขยะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในปี ๒๕๖๐ เกิดความร่วมมือของคนในชุมชนบ้านแปกแซม เริ่มจากแนวคิดร่วมมือกันใช้ภูมิปัญญาจัดการปัญหา โดยไม่มีการใช้งบประมาณซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจึงเริ่มที่การให้ความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเรียนรู้หลักการ 3Rs คือ

เมื่อชุมชนและทุกครัวเรือนเข้ารับการอบรม มีความรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีการคัดแยกขยะจากต้นทาง นำขยะไปทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เองในชุมชนและครัวเรือน รวมทั้งสามารถสร้างรายได้จากการขายขยะรีไซเคิล

“ถังขยะเพื่อคัดแยกลดขยะต้นทาง”

แนวทางสำคัญหนึ่งที่บ้านแปกแซมนำมาใช้เริ่มจากเรื่อง “ถังขยะเพื่อคัดแยกลดขยะต้นทาง” โดยการคัดแยกขยะครัวเรือนและนำขยะมา “ใช้ซ้ำ” จัดทำจุดทิ้งขยะอันตราย โซนละ ๑ จุด รวม ๘ จุด เก็บขยะชุมชนทุกวันพระเดือนละ ๒ ครั้ง ทำให้เกิดเครือข่ายในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชนได้ร่วมกันคัดแยกขยะในครัวเรือน โดยจัดการ ดังนี้

ขยะอินทรีย์ ได้แก่ เศษอาหาร นำไปให้สัตว์เลี้ยง ซึ่งทุกครัวเรือนจะจัดการกันเองในบ้านของตนเอง

ขยะรีไซเคิล มีการจัดการโดยการแยกชนิดของขยะ เช่น ขวด กระดาษ เป็นต้น ทำโดยอาสาหมู่บ้านนำไปขายต่อและนำเงินเข้ากองทุนจัดการขยะ

ขยะทั่วไป คนในชุมชนร่วมมือกันในการแยกฝังกลบ และบางส่วนเผาด้วยเตาลดมลพิษ

ขยะพิษ ต้องทำการแยกใส่ภาชนะต่างหาก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง ทำการจัดเก็บและทำลายต่อไป

“เสวียนไม้ไผ่” เครื่องมือจัดการขยะ

ชาวบ้านในบ้านแปกแซมได้มีการนำ “เสวียนไม้ไผ่” ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการจัดการขยะ เป็นเครื่องจักสานที่ทำจากไม้ไผ่ที่ขึ้นรูปเป็นตะกร้าไม้ไผ่ที่มีการใช้ในชุมชนมาตั้งเดิม สามารถหาไม้ไผ่ได้ในพื้นที่เพราะมีการปลูกกันทั่วไป ทำให้ไม่ต้องมีค่าใช้จ่าย รวมถึงเมื่อใช้งานจนเก่าจะย่อยสลายตามธรรมชาติ โดยนำมาเป็นถังขยะชุมชน เพื่อรวบรวมขยะโดยเฉพาะใบไม้แล้วปล่อยทิ้งเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเพื่อเป็นปุ๋ยตามธรรมชาติให้แก่พืชได้

บทเรียนที่ชุมชนบ้านแปกแซมได้เรียนรู้ในการจัดการขยะที่สำคัญ คือ “ไม่ใช้และลดการใช้” ซึ่งเกิดจิตสำนึกที่ดี ลดปริมาณขยะที่ต้องฝังกลบ ลดขยะตกค้าง ทำให้ลดมลภาวะจากขยะชุมชนลงได้ มีการนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากขยะอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปใช้ทางการเกษตร ลดการใช้ปุ๋ยเคมีส่งผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดทัศนียภาพที่สวยงามในชุมชน การปลูกจิตสำนึกในตัวเอง โดยการรักษาธรรมชาติในชุมชน การรักษาความสะอาดชุมชน ชุมชนรักษาป่าต้นน้ำ โดยไม่ตัดไม้ทำลายป่า

ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

จากการดำเนินงานดังกล่าว นำไปสู่ **รางวัลแห่งความสำเร็จ** คือ จังหวัดเชียงใหม่ได้มอบรางวัลชนะเลิศ “หมู่บ้าน/ชุมชนสะอาด” ในระดับตำบล ให้แก่บ้านแปกแซม ตำบลเปียงหลวง เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐

จากรางวัลดังกล่าว ทำให้ชุมชนเกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมเพื่อลดขยะอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นผลได้จาก การลดปริมาณขยะ จากปี ๒๕๖๐ เฉลี่ย ๑๐ กก. ต่อครัวเรือนต่อเดือน ลดเหลือ ๓ กก. ต่อครัวเรือนต่อเดือน ในปี ๒๕๖๑ มีจิตอาสาในการจัดการขยะชุมชนเพิ่มจาก ๑๕ คนในปี ๒๕๖๐ มาเป็น ๑๗๕ คน ในปี ๒๕๖๑ และมีการนำผลสำเร็จไปขยายผลยังชุมชนพื้นที่สูงใกล้เคียง

ชุมชนร่วมมือกันเพื่อความยั่งยืน

ภายหลังจากได้รับรางวัลเมื่อปี ๒๕๖๐ ชุมชนบ้านแปกแซม และชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ และจัดระเบียบชุมชนให้มีความสะอาด มีการปลูกดอกไม้ในพื้นที่รอบบ้านสร้างความสวยงามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้รับรางวัลต่าง ๆ คือ

ปี ๒๕๖๑ ได้รับโล่เกียรติคุณ การผ่านเข้ารอบรอบที่ ๑ โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปี ๒๕๖๒ ได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับอำเภอ ตามโครงการคัดเลือกหมู่บ้านดีเด่น (บ้านสวยเมืองสุข) ประจำปี ๒๕๖๑ จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ปัจจุบันบ้านแปกแซมยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี และยังเป็นแหล่งศึกษาดูงาน นับเป็นความสำเร็จจากการร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลชุมชน โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นหลักในการจัดการชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

แสงแรกแห่งปี
รวัสดีปีกระต่าย ๒๕๖๖

ภาพ/บทความ : นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร
กองประชาสัมพันธ์

ติ๊ดๆๆๆ เสียงเตือนตั้งปลุกของโทรศัพท์ค่อย ๆ ดังขึ้น ผมเอื้อมมือหยิบโทรศัพท์ดูเวลาที่หน้าจอ ณ ตอนนี้เป็นเวลา ๐๔.๓๐ น. ผมรีบปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และออกเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวจากบ้านจังหวัดสมุทรปราการเพื่อไปปฏิบัติงานยังสำนักงาน กปร. ในเช้าวันนี้ถนนหนทางโล่ง มีรถยนต์สัญจรบนท้องถนนน้อยมาก ๆ คงเป็นเพราะว่าอยู่ในช่วงวันหยุดเทศกาลปีใหม่ การเดินทางไปสำนักงานวันนี้ผมจึงเลือกใช้เส้นทางปกติโดยไม่ต้องใช้ทางพิเศษ ขับรถเพลิน ๆ ใช้เวลาเดินทางไม่กี่นาที รถยนต์ขับมาถึงสะพานพระราม ๘ หนึ่งในโครงการจตุรทิศที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริให้กรุงเทพมหานครก่อสร้างขึ้น เมื่อปี ๒๕๓๘ เพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรในกรุงเทพฯ ระหว่างพื้นที่ฝั่งพระนครกับฝั่งธนบุรี ที่มีปริมาณการจราจรคับคั่งให้คลี่คลายลง ระหว่างที่รถกำลังข้ามกลางสะพานผมเหลือบไปมองด้านซ้ายมือท้องฟ้ายังคงมืด แต่เริ่มมองเห็นแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ที่กำลังจะขึ้นจากขอบฟ้า เมื่อถึงที่หมาย เวลาที่นาฬิกาข้อมือบอกว่าผมมาถึงก่อนเวลาปฏิบัติงานเกือบ ๆ ๑ ชม. ผมจึงมีเวลาหยิบกล้องคู่ใจพร้อมเลนส์มุมกว้าง และขึ้นไปที่ระเบียงสำนักงาน ชั้น ๓ ทันทีที่เปิดประตูระเบียงออก ภาพดวงอาทิตย์ที่กำลังเลื่อนขึ้นจากขอบฟ้าช่างสวยงาม จากท้องฟ้าที่มืด ค่อย ๆ สว่างขึ้น มันช่างเป็นภาพที่สวยงาม รู้สึกได้ถึงพลังแห่งแสงอาทิตย์ พลังบวกของการทำงาน พลังบวกของชีวิต ไม่รอช้า ผมรีบจับกล้อง สายตามองผ่านช่องมองภาพวัดแสงและจัดองค์ประกอบภาพ ดวงอาทิตย์ค่อย ๆ เลื่อนขึ้นจากขอบฟ้า เสียงกดชัตเตอร์ รัว ๆ เพื่อบันทึกภาพแสนประทับใจ

ภูพาน
ศูนย์ศึกษาการพัฒนา

เสน่ห์ของผ้าครามสกล...

ผ้าพื้นเมืองจังหวัดสกลนครมีเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับในด้านความสวยงาม ผ่านการออกแบบและแปรรูปจากผู้มีความเชี่ยวชาญเรื่องผ้าจนมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้หลากหลาย คงความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นที่นิยม สามารถซื้อหาเป็นทั้งของขวัญและของฝากสำหรับทุกวัยได้ทุกเทศกาล

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร

เช่น ลูกประคบ ยาหม่อง ยาดม น้ำมันไพล เทียนตะไคร้หอม เป็นสินค้าจากธรรมชาติที่มีคุณประโยชน์ ปลอดภัย สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

สนใจสั่งซื้อได้ที่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๐๔๒-๗๔๗ ๔๕๘-๙
๐๔๒-๗๔๗ ๔๖๐

Napuparn
ณ ภูพาน สินค้าผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก

แบบสอบถามความพึงพอใจวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๔/๒๕๖๕

ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. คำนำหน้า ..... ชื่อ ..... นามสกุล .....

อาชีพ
- ❍ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ
- ❍ นักเรียน/นักศึกษา
- ❍ พนักงานในหน่วยงานเอกชน
- ❍ สื่อมวลชน
- ❍ เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง
- ❍ บุคคลทั่วไป
- ❍ ผู้ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ของสำนักงาน กปร.

หน่วยงาน .....

โทรศัพท์ .....

๒. ที่อยู่ (จัดส่งของรางวัลสำหรับผู้ร่วมกิจกรรม) .....

.....

ความพึงพอใจต่อคอลัมน์ต่าง ๆ ของวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๔/๒๕๖๕

	มาก	ปานกลาง	น้อย
๑ สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา	❍	❍	❍
๒ ทศมราชา พระเมตตาสู่ประชาราษฎร์	❍	❍	❍
๓ ตัวอย่างความสำเร็จ	❍	❍	❍
๔ ตามรอยพระราชปณิธาน	❍	❍	❍
๕ ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	❍	❍	❍
๖ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	❍	❍	❍
๗ ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ	❍	❍	❍
๘ สุขพอที่พอเพียง	❍	❍	❍
๙ เรื่องเล่าจากหลังกล้อง	❍	❍	❍
๑๐ ผลิตภัณฑ์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	❍	❍	❍

Q คำถามประจำวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๔/๒๕๖๕

- วารสารฯ ฉบับสุดท้ายของปี ๒๕๖๕ ผู้อ่านมีข้อแนะนำอย่างไร และต้องการให้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรในการจัดทำวารสารฯ ปีถัดไป

.....

.....

.....

.....

คณะบรรณาธิการฯ มีของรางวัลสำหรับผู้ที่ร่วมตอบคำถามครบถ้วน และเขียนข้อความได้โดนใจ ทั้งนี้ สามารถตอบผ่าน QR Code ด้านล่างนี้ หรือร่วมกิจกรรมทาง Facebook: สำนักงาน กปร. ภายในวันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๖ โดยสำนักงาน กปร. จะติดต่อกลับผู้ที่ได้รับรางวัลต่อไป

* ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และร่วมกิจกรรมตอบคำถาม

* ขอความกรุณาแจ้งยืนยัน หรือยกเลิกการรับวารสารฯ

❍ ยืนยันรับต่อไป ❍ ยกเลิกการรับวารสารฯ

สแกนตอบแบบสำรวจ
และร่วมตอบคำถามเพื่อรับของรางวัล

สามารถส่งแบบสำรวจมายัง สำนักงาน กปร. ได้โดยไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร หรือทางโทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑ - ๒
หรือสแกนผ่านทาง QR Code ข้างต้นนี้

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปน. (น) / 3981 ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

สำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๕

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ แนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้สำหรับเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา รวมถึงการอนุรักษ์หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพให้บังเกิดความยั่งยืน

๒. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและผลสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในทุกภูมิภาคของประเทศ ในการนำไปศึกษาหาความรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้นำไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

๓. เพื่อเป็นสื่ออีกช่องทางหนึ่งในการขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปสู่สาธารณชนได้อย่างแพร่หลายมากขึ้นและสามารถนำไปเป็นเอกสารอ้างอิงได้

โปรดทราบ

บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

www.rdpb.go.th
RDPBProject
สำนักงาน กปร.
rdpb.journal@gmail.com
๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖
๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒
ISSN : 1685-8234

คณะอำนวยการ

๑) นายปวัตร์ นาวะมะรัตน เลขาธิการ กปร.
๒) นางสุพร ตรีนรินทร์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ รักษาราชการแทนรองเลขาธิการ กปร.
๓) นายหทัย วสุนันต์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ รักษาราชการแทนรองเลขาธิการ กปร.
๔) นางพิชญดา หัศภาค ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา รักษาราชการแทนรองเลขาธิการ กปร.
๕) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
๖) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
๗) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
๘) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
๙) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๕
๑๐) ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล
๑๑) ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
๑๒) ผู้อำนวยการกองบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
๑๓) ผู้อำนวยการกองแผนงานและยุทธศาสตร์
๑๔) ผู้อำนวยการกองกิจกรรมพิเศษและวิเทศสัมพันธ์
๑๕) ผู้อำนวยการด้านการพัฒนาระบบบริหารและป้องกันการทุจริต
๑๖) ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ

คณะบรรณาธิการ

๑) นางอรอนันต์ วุฒิเสน หัวหน้าบรรณาธิการ
๒) นายวัชระ หัศภาค บรรณาธิการ
๓) นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร บรรณาธิการ
๔) นายอภิศักดิ์ สรวิสูตร บรรณาธิการ
๕) นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค บรรณาธิการ
๖) นางสาวสุดารัตน์ คุสินธุ์ บรรณาธิการ
๗) นายวิชาญ ธีระสืบสกุล บรรณาธิการ
๘) นางสาวอภิญญา แก้วเปรมกุศล บรรณาธิการ
๙) นางสาวบุษราพรรณ อุตระ บรรณาธิการ
๑๐) นางสาวอังคะนา ช่อประพันธ์ บรรณาธิการ
๑๑) นายพงศกร แซ่ลิ่ม บรรณาธิการ
๑๒) นางวิไล หมอกอรุณ บรรณาธิการและเลขานุการ
๑๓) นางสาวสุทธิพา อาศิรพจน์ บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔) นายโชคชัย อุ่นใจ บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕) นางสาวสุกฤตา นุชรักษา บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

ขอขอบคุณภาพปก

๑) นางสาวโสภา ไทยส่วย
๒) นายพลวรรธน์ สายะเสวี

พิมพ์ที่
บริษัท ธนอรุณการพิมพ์ จำกัด ๔๕๗/๖-๗ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๖๐๓๓-๔ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๒๑๘๗-๘
E-mail : thanaaroon19@gmail.com

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

สถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านแปกแซม
ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่